

Notitie analyse gemeente Bergen

Helemaal Bergen

Wat vormt de gemeente en wat geeft een stevige basis bij de diverse opgaven naar een toekomstbestendige gemeente.

Projectgroep Omgevingsvisie

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1 Inleiding	5
1.1 Waarom een omgevingsvisie	5
1.2 In fases naar een omgevingsvisie toe	5
1.3 Het doel en de aanpak van fase 1	5
1.4 Leeswijzer	6
2 De gemeente Bergen Ontwikkeling door de jaren heen	7
2.1 Hoe de gemeente Bergen NH ontstond	7
2.1.1 <i>De landschappelijke laag</i>	7
2.1.2 <i>Bewoningslaag</i>	7
2.2 De identiteit van de gemeente Bergen NH	9
2.2.1 <i>Kenmerken van de gemeente Bergen NH</i>	9
2.3 Stedenbouw en Ruimtelijke kwaliteit	10
2.4 Onze inwoners	14
2.5 Werken in de gemeente Bergen	16
3 Het huidige beleid en de trends en ontwikkelingen	18
3.1 Wonen	18
3.1.1 <i>Cultureel erfgoed</i>	19
3.2 Energie klimaatverandering en milieu	21
3.2.1 <i>Energie- transitie</i>	21
3.2.2 <i>Waterketen</i>	24
3.2.3 <i>Bodem / Ondergrond</i>	25
3.2.4 <i>Geluid</i>	26
3.2.5 <i>Luchtkwaliteit</i>	27
3.2.6 <i>Water / Klimaatadaptatie</i>	28
3.2.7 <i>Circulaire economie</i>	30
3.3 Mobiliteit	32
3.4 Landschap, natuur en openbare ruimte in de Binnenduinrand van de gemeente Bergen	35
3.5 Welzijn en Maatschappelijke voorzieningen	41
3.5.1 <i>Welzijn</i>	42
3.5.2 <i>Onderwijs</i>	43
3.5.3 <i>Volksgezondheid</i>	44
3.5.4 <i>Sport en bewegen</i>	45
3.5.5 <i>Kunst en cultuur</i>	47
3.6 Recreatie, toerisme & economie gemeente Bergen	48
3.6.1 <i>Recreatie en toerisme</i>	48
3.6.2 <i>Strand</i>	50

Voorwoord

Voor u ligt de eerste stap naar een Omgevingsvisie voor de gemeente Bergen. Door de coronamaatregelen heeft dit langer geduurd dan was voorzien. We hebben nieuwe manieren moeten vinden en methodes ontwikkeld om in contact te komen met onze inwoners en met elkaar.

Dit document is een inventarisatie van het bestaande beleid, dit is noodzakelijk als vertrekpunt om te bepalen waar we als gemeente naar toe willen. Het geeft u basisinformatie en een antwoord op de vraag: “Waar staan we als gemeente op dit moment als het gaat om alle beleids-terreinen die de Omgevingsvisie raken?”

We hebben een inventarisatie gemaakt van het bestaande beleid voor alle beleidsterreinen die te maken hebben met het onderwerp van de omgevingsvisie, de fysieke leef-omgeving: Stedenbouw & Ruimtelijke kwaliteit, Energie & Klimaat, Mobiliteit, Landschap, Welzijn & Maatschappelijke voorzieningen, Recreatie, Toerisme, Economische Zaken en Strand. Ook hebben we trends en opgaven benoemd per beleidsterrein. Verder hebben we gekeken hoe een thema zich verhoudt tot de BUCH en hoe we, indien mogelijk, gemeenschappelijk beleid kunnen formuleren om zo waarde en kracht binnen de regio te genereren. Uiteraard alleen als dit past binnen de lokale kleur van de gemeente.

Naast de inventarisatie van het bestaande beleid is samen met onze inwoners en stakeholders onderzocht hoe zij over bepaalde onderwerpen denken. Met stellingen en open vragen zijn zowel op bewonersavonden als in een digitale enquête meningen gegeven over thema's. Onder de jeugd hebben we een flitspeiling gehouden als alternatief voor een schoolbezoek. Experts zijn digitaal benaderd. De avonden werden goed bezocht en samen met de digitale enquête, de flitspeiling en de “expert opinion” is veel informatie opgehaald.

De bijeenkomsten en straat-enquêtes met inwoners in de gebiedsdelen Bergen/ Bergen aan Zee en Schoorl/Groet/ Camperduin konden nog wel doorgaan. De avond en de straat-enquête in de Egmondse is vervallen door de coronamaatregelen. De uitkomsten van deze peilingen onder onze inwoners zijn in een apart document opgenomen.

Dit rapport bevat de bouwstenen voor de tweede fase waarin we, samen met experts van binnen en buiten, zowel inwoners als organisaties, meer zicht willen krijgen op knelpunten en ambities die we als gemeente zien in de

fysieke leefomgeving. Het is niet mogelijk om alle ambities een plek te geven in de fysieke leefomgeving. Welke opgaven moeten voorrang krijgen? Met welke snelheid en intensiteit? De tweede fase zal hier antwoord op geven. Dit proces start na de zomervakantie.

In die bijeenkomsten bespreken we wat de identiteit van onze gemeente de komende twintig jaar moet zijn, welke opgaven we oppakken en welke ambitie daarbij hoort. De vorm van deze bijeenkomsten zal afhankelijk zijn van de dan geldende coronamaatregelen.

Ik wens u veel leesplezier!

*wethouder Ruimtelijke Ordening,
Klaas Valkering*

De Omgevingsvisie is de langetermijnvisie van de gemeente over alle terreinen van de tastbare leef-omgeving. Het gaat dan om de omgeving waarin we wonen, werken en onze vrije tijd doorbrengen. De visie gaat dus over ruimte, water, natuur, landschap, cultureel erfgoed, verkeer en vervoer, infrastructuur, milieu, gezondheid en veiligheid. Het is een strategische visie waarin hoofdkeuzen zijn gemaakt voor beleid. De Omgevingsvisie is voor iedereen belangrijk. Daarom maakt de gemeente de visie samen met inwoners, ondernemers en organisaties. Deze is uiterlijk 2021 gereed.

1 Inleiding

1.1 Waarom een omgevingsvisie

Met de invoering van de Omgevingswet wordt het “oude” instrument, de structuurvisie, vervangen door de Omgevingsvisie. Waar de structuurvisie zich vooral richtte op de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente, beschrijft de omgevingsvisie de gewenste lange termijn-ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in het geheel, zoals wonen en bouwen, infrastructuur en groen, maar ook klimaatadaptatie, energietransitie en economie.

Ook de relatie tussen de fysieke leefomgeving en sociaal maatschappelijke opgaven, zoals een gezonde leefomgeving, krijgen een plek in de omgevingsvisie. Dit betekent dat de reikwijdte breder is dan de traditionele structuurvisie. Daarnaast zal de visie ook een dynamisch document zijn waarmee goed ingespeeld kan worden op nieuwe ontwikkelingen. Uiteraard is het daarbij van belang dat de identiteit van de gemeente met de bijbehorende kernwaarden wordt behouden. In de Omgevingswet is vastgelegd dat een omgevingsvisie minimaal de volgende onderdelen moet bevatten:

- De voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, beheer, bescherming en behoud van het huidige grondgebied.
- De kwaliteit van de fysieke leefomgeving.
- Het beleid op alle relevante aspecten van de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie is de basis voor de uitwerking van het omgevingsbeleid in het Omgevingsplan (het omgevingsplan vervangt straks de huidige bestemmingsplannen). De Omgevingsvisie omvat het gehele grondgebied van de gemeente.

De Omgevingsvisie kijkt niet alleen af van de structuurvisie door zijn bredere scope, ook de manier van werken is nieuw. Een omgevingsvisie wordt niet alleen door de gemeente geschreven. De gemeente maakt de visie samen, met inwoners, ondernemers en organisaties. Participatie is van groot belang voor de totstandkoming van de omgevingsvisie. Niet alleen in de eerste fase, maar zeker ook in de volgende fases wordt er meer aandacht besteed aan de mening en inbreng van de inwoners van onze gemeente. De samenwerking met onze ketenpartners is van groot belang; zo dragen de provincie, OD (Omgevingsdienst), VRK (Veiligheidsregio Kennemerland), GGD, Hoogheemraadschap, Mooi Noord Holland ook hun steentje bij. Door de kennis van deze ketenpartners kan de omgevingsvisie naar een hoger niveau gebracht worden. Voor inwoners van Bergen zijn de grenzen van de gemeente niet hard. De tijd waarin inwoners alleen wonen, werken en recreëren in hun eigen gemeente ligt ver achter ons. Het gebruik van de fysieke openbare ruimte is niet meer voor onze inwoners alleen,

maar wordt gebruikt door een veel grotere netwerk. Bovendien vraagt een aantal onderwerpen zoals woningbouw, bereikbaarheid, economische ontwikkeling (inclusief toerisme en recreatie), klimaatadaptatie en energietransitie en een gezonde leefomgeving om bovenlokale of zelfs bovenregionale oplossingen. De gemeenten in de regio Alkmaar bekijken hoe zij hierin gezamenlijk een koers kunnen bepalen.

1.2 In fases naar een omgevingsvisie toe

De omgevingsvisie van Bergen is opgebouwd uit drie fases:

■ FASE 1 - OPSTELLEN NOTITIE ANALYSE EN GEWENSTE ONTWIKKELRICHTING

Informatie ophalen over de huidige stand van zaken met de bijbehorende kernwaarden, het relevante huidige beleid, de trends en ontwikkelingen en de daarvan afgeleide opgaven.

■ FASE 2 - OPSTELLEN VISIE OP HOOFDLIJNEN

Vertaling van de analyse van de trends, ontwikkelingen en opgaven en de gewenste ontwikkelrichting naar een integrale visie-op-hoofdpijnen. De dilemma's en de te maken (beleids)keuzes worden hierbij uitgelicht.

■ FASE 3 - OPSTELLEN VAN DE DEFINITIEVE OMGEVINGSVISIE

Vertaling van de visie-op-hoofdpijnen en de gemaakte keuzes naar een omgevingsvisie.

1.3 Het doel en de aanpak van fase 1

Deze beleidsanalyse is opgebouwd uit de huidige waarden, kwaliteiten en toekomstige ambities van de gemeente die al zijn vastgesteld in eerdere beleidsdocumenten. Het is daarom belangrijk om eerst goed helder te hebben wie we nú zijn als gemeente, waar we nu op inzetten met ons beleid en welke uitdagingen we kunnen verwachten in de toekomst.

Dit document beschrijft dus geen (nieuwe) ambities of beleid, maar is een uitgebreide inventarisatie van alle onderwerpen die relevant zijn voor de omgevingsvisie. Daarom heet dit document ook 'Notitie analyse: Bergen helemaal'.

Dit document is het handboek voor het opstellen van de omgevingsvisie en gaat daarmee vooraf aan het eigenlijke traject voor het opstellen van de visie. De thema's zijn verder uitgewerkt door de Projectgroep en in samenwerking met de ketenpartners.

■ IDENTITEIT

Het behouden en versterken van de kwaliteiten van onze fysieke leefomgeving is een van de belangrijkste aspecten van een omgevingsvisie. Daarom is het van belang om deze kwaliteiten te benoemen en verankeren in de visie zodat we ze niet uit het oog verliezen. De inwoner heeft hierbij een zeer belangrijke stem. Om die reden is de eerste stap “naar buiten” gezet. Met enquêtes en op bewonersavonden zijn de inwoners van de gemeente gevraagd mee te denken over de vraag: ‘waar staat de gemeente nu?’ Er zijn vragen gesteld over de kernwaarden van de gemeente, wat gaat er goed of wat moet de gemeente juist verbeteren?

Met de uitkomsten van de enquêtes, bewonersavonden en de analyse van het bestaande beleid is een beeld gevormd over de huidige identiteit van de gemeente en welke waarden en uitgangspunten belangrijk zijn om te bewaken. De kernwaarden helpen ons met wat er nu echt belangrijk is in onze gemeente, daarmee kunnen we ook bepalen waar we onze aandacht op moeten richten de komende jaren.

■ BESTAAND BELEID

De gemeente zet zich al jaren in op behoud en verbetering van de kwaliteit van de gemeente. Medewerkers van de verschillende vakdisciplines hebben in de loop van de jaren beleidsstukken gemaakt die ook voor de omgevingsvisie relevant zijn. Die beleidsstukken worden uiteraard bij de visie betrokken.

■ TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

In de eerste fase van de omgevingsvisie is per thema onderzocht welke trends en ontwikkelingen er nu op ons komen, wat voor effect deze trends zullen hebben op de fysieke leefomgeving en waar de opgave ligt voor ons als gemeente. De thema's in deze analyse staan niet op zichzelf, maar moeten bij de opstelling van de visie in samenhang met elkaar bekeken worden. Daarom is voor elk thema bekeken waar de raakvlakken zijn met de andere thema's.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de identiteit van de gemeente Bergen met bijbehorende kernwaarden. De identiteit bekijken we vanuit de volgende perspectieven; landschap, cultuur(historie), werken en mensen. In hoofdstuk 3 wordt het bestaande beleid en de trends en ontwikkelingen beschreven vanuit het perspectief van de thema's. Het is mogelijk dat een bepaald beleid of trend op meerdere plekken terugkomt. Dit is niet onlogisch, omdat er in veel gevallen raakvlakken zijn tussen de thema's. Het is de bedoeling om die verschillende perspectieven boven tafel te krijgen, zodat bij het opstellen van de omgevingsvisie een integrale afweging van de thema's kan worden gemaakt.

2 De gemeente Bergen Ontwikkeling door de jaren heen

2.1 Hoe de gemeente Bergen NH ontstond

De gemeente is gevormd door een samenspel van natuurlijke processen en menselijke activiteiten. De mens heeft het landschap sinds de Bronstijd bewoond en gevormd, maar vooral vanaf de Middeleeuwen zijn zichtbare sporen nagelaten. Overblijfselen van strijd, zoals de Ruïnekerk en de Atlantikwall, maar ook sporen die in vreedstijd zijn ontstaan ‘van oude dijken tot pensions’ zijn overal te vinden en kenmerkend voor de gemeente.

2.1.1 De landschappelijke laag

Het landschap is gedurende vele millennia gevormd door een samenspel van zee en wind. Door zandafzettingen via zeegaten ontstonden overwegend noord-zuid gerichte strandwallen. Tussen de strandwallen bevinden zich de strandvlakten. Een bijzondere strandwal is de oost-west gerichte haakwal die langs het Zeegat van Bergen ontstond. Ten noorden hiervan konden de duinen uitgroeien tot de breedste duinen en het hoogste punt van Noord-Holland (54 meter +NAP). Het Zeegat van Bergen raakte omstreeks 3000 v.Chr dichtgeslibd. In de millennia die volgden ontstonden en verzandden ook andere zeegaten, zoals het ‘Oer-IJ’ ten zuiden van Egmond en het zeegat van de Zijpe ten noorden van Camperduin. In de Middeleeuwen ging het zand zo sterk verstuiven, dat de gehele kust overdekt raakte met hoge zandheuveld: de jonge duinen zoals we die nog kennen.

2.1.2 Bewoningslaag

De gemeente Bergen maakt deel uit van Kennemerland; de kuststreek tussen Vogelenzang in het zuiden en Petten in het noorden. Al in de Bronstijd (2000-800 v.Chr) woonden hier mensen, die zich bij voorkeur op de hoger gelegen strandwallen vestigden; de lager gelegen strandvlakten bleven overwegend onbebouwd. Het contrast tussen de verdichte strandwallen en de open strandvlakten bestaat nog steeds.

■ DE ABDIJ VAN EGMOND EN HET SLOT OP DEN HOEF

In Egmond werd omstreeks het midden van de 10de eeuw een klooster gesticht, dat in de eeuwen daarna zou uitgroeien tot het grootste en belangrijkste van heel Holland. De heren van Egmond, aanvankelijk behoeders van de Abdij van Egmond, ontpopten zich tot een voornaam adellijk geslacht: de graven van Egmond. Zij bewoonden het Slot op den Hoef, dat zich ontwikkelde tot het grootste en het machtigste kasteel van Holland.

■ DIJKEN EN POLDERS

Vanuit de strandwallen werd vanaf de 11de eeuw de strandvlakten en de veengebieden ontgonnen. De vroege rechtlijnige ontginningsloten zijn op veel plekken nog steeds in het landschap herkenbaar. Na het ontstaan van de Zuiderzee (1164-1170) werd de invloed van het IJ (getijderivier) en de Zijpe (een wadgeul) merkbaar.

Veel dijkjes die vervolgens aangelegd werden zijn nog steeds in het landschap bewaard. De gecombineerde Berger- en Egmondermeer is van veel later, maar was in 1564-1565 de eerste grote droogmakerij die met windmolens drooggemalen werd.

■ BESTUUR

In de late Middeleeuwen ontstonden de ambachtsheerlijkheden als basis voor het lokaal bestuur. Met name het dorp Bergen beroemt zich nog steeds op haar heerlijkheid. De ambachtsheerlijkheden werden in 1795 opgeheven en vervangen door gemeenten. Op het grondgebied van de huidige gemeente waren dat er zes: Schoorl, Groet, Bergen, Wimmenum, Egmond-Binnen en Egmond aan Zee. De zes gemeenten fuseerden geleidelijk totdat de drie overgebleven gemeenten Bergen, Egmond en Schoorl op 1 januari 2001 opgingen in de nieuwe gemeente Bergen.

■ OORLOGEN

De gemeente heeft vaak onwelkome gasten moeten dulden. Tijdens de opstand tegen het Spaanse bewind wist Alkmaar een beleg te weerstaan, maar in de omgeving bleef geen dorp en geen kerk voor vernielingen gespaard. Ook de Egmondse abdij en het Slot op den Hoef werden verwoest. De meeste ruïnes werden na verloop van tijd geruimd, maar alleen de kerkruïne van Bergen bleef uiteindelijk voor afbraak gespaard.

In 1799 werd de regio opgeschrikt door een invasie van Engelse en Russische troepen in een poging om de nieuwe Bataafse Republiek omver te werpen. Het werd een dramatische mislukking dat gepaard ging met grote verwoestingen en verlies van levens.

De Tweede Wereldoorlog heeft in Bergen aan Zee en Egmond aan Zee diep ingegrepen. Grote delen van de bebouwing zijn gesloopt ten behoeve van de 'Atlantik Wall', een stelsel van bunkers, tankgrachten en andere versperringen die een invasie van Geallieerden moest tegenhouden.

■ TOERISME

Kunstenaars en andere dagjesmensen bezochten de dorpen al in de 17de en 18de eeuw. Een bijzondere vorm van verblijfsrecreatie vormden de vele buitenplaatsen langs de binnenduinrand. Zeer groot is het Oude Hof in Bergen, aangelegd in de formele Franse tuinstijl tussen 1643 en 1660. Vaker waren de buitenplaatsen bescheidener van formaat, zoals Schuijlenburgh bij Egmond aan den Hoef (Wimmenum) en Waterrijk bij Egmond-Binnen. De vele inmiddels verdwenen kleine buitens bij Egmond aan den Hoef hebben bekende bewoners gekend, zoals de filosoof René Descartes en een burgemeester van Amsterdam, Nicolaas Witsen.

Het klimduin in Schoorl is al heel lang in trek voor schooluitjes en 'de Meidenmarkt'. Pas met de aanleg van spoor- en tramwegen in de 19de eeuw, nam het toerisme echt toe. Veel toeristen kwamen vanwege de heilzame werking van zeewater naar Egmond aan Zee. Burgemeester van Reenen, heer van Bergen, stichtte samen met zijn vrouw Marie Völter voor dat doel in 1906 ook het dorp Bergen aan Zee. Pensions en badhotels verrezen, en ook de zogenaamde koloniehuisen waar kinderen uit arme gezinnen konden aansterken. Een enigszins verwante instelling is de Prins Hendrik Stichting in Egmond aan Zee, gesticht voor 'behoefteige oude zeelieden' in 1874 en sinds 1937 ondergebracht in een monumentaal pand in functionalistische stijl.

■ GROEI

De lokale economie is lange tijd kleinschalig gebleven. Naast landbouw, visvangst, veeteelt en tuinbouw waren er vormen van nijverheid. De meeste huizen stonden langs de doorgaande paden en wegen of gegroepeerd rond de dorpskerken. In de eerste decennia van de 20ste eeuw nam de vestiging van forenzen en de bouw van particuliere vakantiehuizen sterk toe. Vooral in Bergen en in mindere mate in Schoorl en Groet, werden door gerenommeerde architecten fraaie villa's en landhuizen ontworpen, vaak in samenhang met het straatbeeld. Voorbeelden zijn het Van Reenenpark in Bergen (1913), aangelegd in combinatie met zowel een nieuwe winkelstraat als met een Hertenkamp, het Park Meerwijk (1918) en het Parnassiapark in Bergen aan Zee (1911).

De groei van Bergen zette na de Tweede Wereldoorlog door, zowel in de omvang van de bevolking en woningbouw als in de omvang van het toerisme. In de Egmonden nam bovendien de bollenteelt een hoge vlucht. Ondanks de instroom van forenzen, waaronder vele buitenlandse werknemers voor de reactor in Petten, heeft de globalisering in Bergen altijd een menselijke maat gekend.

2.2 De identiteit van de gemeente Bergen NH

Bergen is een zeer gewilde gemeente om te wonen, te werken en te recreëren. Wat maakt de gemeente zo aantrekkelijk?

De Bergense identiteit is zichtbaar in het afwisselende landschap en het gebouwde erfgoed. Het vertelt het verhaal van Bergen, gemaakt door een wisselwerking van natuurlijke processen en menselijke inspanningen. Dat is ook de basis waarop cultuur, natuur, economie en toerisme kunnen blijven floreren. Hier heeft de gemeente ook de bovengemiddeld goede voorzieningen aan te danken op het gebied van horeca, musea, sport en winkelen. Onderscheidend is ook de positie van Bergen binnen Kennemerland en de regio Alkmaar; de bruisende Randstad is nooit ver weg, maar hier is ook nog volop rust en ruimte te vinden.

2.2.1 Kenmerken van de gemeente Bergen NH

De gemeente heeft 231 monumenten (2020), drie rijksbeschermde dorpsgezichten en vele karakteristieke panden. De gemeente is ook rijk aan beschermde natuurgebieden, waaronder de Schoorlse Duinen en het Noordhollands Natuurreservaat.

De meeste monumenten stammen uit de 19de eeuw en begin 20ste eeuw, toen de dorpen groeiden door de

komst van forenzen en toeristen. Maar er zijn ook oudere monumenten die de identiteit hebben gevormd, of zelfs aan de basis staan van het ontstaan van Holland. Samen met de kerken, de ruïnes, de stolpen, de dorpskernen en de oer-Hollandse landschappen is het erfgoed een kostbaar bezit dat gekoesterd en beschermd moet worden.

Het Bergense landschap wordt bepaald door een oost-westdeling in drie ruimtelijke zones:

- Strand en duinen.
- De strandwal van de duinzoom.
- De strandvlakte en de droogmakerijen (Egmonder- en Bergermeer).

■ STRAND EN DUINEN

De jonge duinen vormen een aaneengesloten beschermd en afwisselend natuurgebied. Naast natuur is hier rust en ruimte voor de mens te vinden. Bijzonder is de Hondsbossche Zeewering ten noorden van Camperduin; een dijk die in 2015 met zand is versterkt tot een geheel nieuw duinlandschap. De kustdorpen Egmond aan Zee, Bergen aan Zee en de buurt Camperduin geven toegang tot het strand.

■ STRANDWALLEN

Van oudsher vestigden de mensen zich op de veilige strandwallen, waar de oude lage duintjes (nollen) plaatsmaakten voor akkertjes, omzoomd door tuin- en houtwallen (geesten). Op de strandwallen bevinden zich nog steeds de dorpskernen; onderling verbonden door de Herenweg / Heereweg. Doorkijkjes langs de Herenweg / Heereweg verbinden de visuele relatie tussen duinlandschap en het open buitengebied.

■ BUITENGEBIED

Het buitengebied van de gemeente is groot en minder volgebouwd dan in de rest van Kennemerland. Het open gebied ten zuiden van Bergen geldt als een van de mooiste polderlandschappen van Noord-Holland met duinrellen, laag gelegen strandvlakten en molens in kleine droogmakerijen en randpolders.

■ DE KUSTDORPEN

Egmond aan Zee:

levendige badplaats met een vissershart.

Bergen aan Zee:

een kleinschalige badplaats omgeven door natuur.

■ DORPEN OP DE STRANDWAL

Schoorl en Groet:

aantrekkelijk lint van dorpen en buurten, tussen hoge duinen en doorkijkjes naar het open polderland.

Bergen:

een monumentrijke heerlijkheid rond de Ruïnekerk, een broedplaats van kunst.

Egmond-Binnen:

met haar abdij begon de geschreven geschiedenis van Holland.

Egmond ad Hoef:

historisch dorp van filosofen, schilders én de heren van Egmond.

2.3 Stedenbouw en Ruimtelijke kwaliteit

De verbindende kwalitatieve factor in het gebied is de rijkdom in cultuurhistorie, de hoge architectonische kwaliteit uit het verleden in delen van de gemeente en de aandacht voor de kwaliteit van de openbare ruimte. De kracht van het gebied blijkt niet zozeer gelegen in de ruimtelijke overeenkomsten, maar eerder in de uiteenlopende dragende context van de duinrand, de strandwal en de polder die hebben geleid tot zeer bijzondere en herkenbare ruimtelijke kwaliteiten. Kenmerkend is de diversiteit van de dorpskernen.

Van oudsher liggen de dorpen en buurtschappen in Bergen op de strandwal. Ze zijn ontstaan als lintbebouwing langs de Heereweg in het noorden en de Herenweg in het zuiden, rond de geestgronden. Van Camperduin tot aan Aagtdorp is de lintbebouwing bijna helemaal aaneengeregen door toenemende woningbouw en verblijfsrecreatie. De nog resterende natuurlijke overgangen en door-

kijkjes tussen de besloten binnenduinrand en het open polderlandschap zijn hierdoor extra markant en waardevol geworden. De lintbebouwing tussen Bergen en de afzonderlijke kernen van Egmond ligt op de herkenbare overgang van het besloten naar het open landschap. Er is veel variatie in de mate en hoeveelheid bebouwing en erven langs de Herenweg. De dorpen Bergen aan Zee en Egmond aan zee zijn bewust aan de kust gesticht ten behoeve van respectievelijk toerisme en visserij.

Beschrijving van de deelgebieden

BERGEN

Dorpskern

De oude kleinschalige kern van Bergen is een beschermd dorpsgezicht. Beeldbepalend zijn de historische gebouwen, met name de Ruïnekerk met zijn ruimtelijke structuur. Er zijn functies variërend van maatschappelijke voorzieningen, toeristische voorzieningen en publieke gebouwen tot winkels en woningen. De kwaliteit van de bebouwing is zeer wisselend. De nieuwe toevoegingen moeten de identiteit van het gebied versterken en ook verbeteren.

Lintbebouwing

De lintbebouwing kenmerkt zich door één- en tweezijdige bebouwingslinten in een open bebouwingspatroon en is bepalend voor de structuur van Bergen. De kwaliteit wordt voor een belangrijk deel bepaald door de openbare ruimte en de plaatsing van bebouwing daarin. In de ver-

schijningsvorm van de bebouwing zit veel variatie. Als nieuwe bebouwing een hoog kwaliteitsniveau haalt kan het karakteristieke van het lint worden bewaard zonder een conserverend beleid te voeren.

Uitbreidingen

Het beschermd dorpsgezicht Park Meerwijk: grote villa's, veelal in de architectuur van de Amsterdamse school, van bovenregionale betekenis, in een ruime, groene omgeving.

Westdorp, van Reenenpark en Geestbuurt: het groene, deels bosachtige karakter en de kwaliteit van de openbare ruimte zijn meer beeldbepalend dan de grote vrijstaande woningen zelf.

Tuindorp: in sterke eenheid gebouwd in de jaren twintig ; landschappelijk, cultuur- en architectuurhistorisch van grote waarde als uniek voorbeeld voor een door particulieren ontwikkeld tuindorp met een doordacht stratenpatroon met overwegend kleine woningen. De kwaliteit van de openbare ruimte is hoog.

De Noordelijke uitbreiding

Aangelegd na 1900, een groen karakter door de privétuinen en door het Bergens profiel. Terugliggende, vrijstaande woningen die steeds meer worden vervangen door volumineuze nieuwbouw.

De Oostelijke uitbreiding

Planmatig opgezet in de 70-er, tot 90-er jaren, uit verschillende buurtjes, ruim van opzet in een heldere ruimtelijke structuur van woonstraten, woonerven en woonpaden. De gevarieerde woonbebouwing staat dicht op elkaar en op enige afstand van de weg.

De Zuidelijke uitbreiding

Een ruime doch inconsistente stedenbouwkundige structuur uit de jaren 60-90 met voornamelijk eengezinswoningen. De zuidrand met een duidelijke relatie tot het aangrenzende landelijke gebied.

De 9 Nessen

De woonwijk uit de jaren zestig ligt in de noordelijke punt van Bergen. De ruime, heldere ruimtelijke structuur van "cul de sac" woonhoven en woonstraten met vrijstaande en geschakelde woningen wordt in stempels herhaald.

BERGEN AAN ZEE

De dorpskern bestaat voornamelijk uit wonen en horeca. De bebouwing is divers, en staat op enige afstand van elkaar en dicht op de weg. Hierdoor ontstaat er een vrij besloten karakter. Er zijn grote verschillen in schaal en de architectuur is weinig bijzonder. De uitbreiding is als een bebouwde duin met kleinschalige, vrijstaande woonbebouwing in een ruime setting, met horeca en een zeeaquarium. Investerings in bestaand en nieuw vastgoed, opwaardering van de openbare ruimte en van de strandopgang geven kansen voor verbetering.

EGMOND AAN DEN HOEF

Beschermd dorpsgezicht

Een gevarieerde bebouwing, vooral vrijstaande woningen, dicht op de weg, op elkaar en in een vrij strakke rooilijn. De ruïne in zijn omgeving is beeldbepalend.

Lintbebouwing

Hier zijn door de jaren heen steeds nieuwe woningen toegevoegd in gevarieerde bouwvormen. De voornamelijk vrijstaande bebouwing is dicht op elkaar en de weg geplaatst, waardoor het gebied een besloten karakter

krijgt met weinig doorzichten. Nieuwe toevoegingen vragen om een hoge kwaliteit.

Plan Slot en Plan Mosselaan

Plan Slot: een rustig woongebied met voornamelijk rijwoningen en twee-onder-één-kappers; een planmatige uitbreiding uit woonstraten en woonerven in een ruime, groene openbare ruimte; geen relatie met het aangrenzend landelijk gebied.

Plan Mosselaan: een dichte, steenachtige, planmatige uitbreiding uit het begin van deze eeuw met een gevarieerde woonbebouwing, met een groene wal en water van de Randweg afgeschermd.

Egmond aan den Hoef Bedrijventerrein

Vier straten die loodrecht op elkaar staan. Solitaire, groot-schalige gebouwen; weinig relatie met de omliggende gebieden.

EGMOND AAN ZEE

Dorpskern en lintbebouwing

De kern kent een typische dorpsbebouwing met wonen (boven winkels), voorzieningen, horeca en een aantal kerken. Beeldbepalend is de Prins Hendrik Stichting. Op de oorspronkelijke bebouwing zijn nieuwe blokken toegevoegd. De bebouwing is compact, staat dicht op de weg en veelal langs smalle stegen. Hierdoor krijgt het gebied een besloten karakter. Er is nauwelijks groen. Grote volumes, goedkope architectuur, en grote parkeervelden botsen met de oorspronkelijke karakteristieken.

Kustbebouwing (Boulevard)

De bebouwing stamt voornamelijk uit de 2e helft van de 20e eeuw, is op zee georiënteerd en bevat voornamelijk appartementen en horeca. Er zijn sterke schaalverschillen. Beeldbepalend is de vuurtoren. De ligging aan zee bepaalt de waarde. Nieuwbouw moet de kwaliteit krijgen die daarbij past.

Noordelijke en Zuidelijke uitbreiding

De Noordelijke uitbreiding: een planmatige woonwijk van voornamelijk rijwoningen uit de jaren dertig t/m tachtig, met een besloten karakter. Er is een sporthal en zijn er sportvoorzieningen en voormalige kindertehuizen. Eenheid door de heldere ruimtelijke structuur en de eenvoudige architectuur.

De zuidelijke uitbreiding, uit de jaren 60-80, met het hotel Zuiderduin, bestaat uit voornamelijk rijwoningen aan rechte woonstraten. De bebouwing is dicht en het gebied is behoorlijk versteend. Er staan veel zomerhuisjes in de achtertuin.

EGMOND BINNEN

Dorpskern

Deze typische kleinschalige dorpskern heeft (vrijstaande) woningen, winkels, een kerk en de Abdij. De gebouwen zijn grotendeels in de 19e en begin 20e eeuw gebouwd, dicht op elkaar en op de weg. Hierdoor ontstaat er een besloten karakter. De Abdijlaan met grote bomen eindigt in de as van de Nederlands Hervormde Kerk. De stedenbouw en de historische bebouwing zijn van grote waarde voor het karakter van het gebied.

Lintbebouwing

De Herenweg is een lint met een vrij ruim straatprofiel, met bebouwing aan weerszijden, dit zijn voornamelijk vrijstaande woonhuizen en boerderijen. Variërende bouwvormen, met name door recente toevoegingen. Voor het karakter van het lint is de ritmiek, de solitaire plaatsing en de oriëntatie van de bebouwing op de kavel belangrijk. Het bebouwings- en verkavelingspatroon vormen de dragers van de ruimtelijke hoofdstructuur en de karakteristiek van het gebied.

Uitbreidingen

De bijzondere uitbreiding uit de 20- en 30-er jaren is een kleinschalig gebied, bebouwd met voornamelijk twee-onder-een-kappers en losstaande woningen. Het heeft een besloten karakter dat goed bewaard is gebleven. De noordelijke uitbreiding uit de 80-er jaren is krap van opzet, maar heeft een heldere ruimtelijke structuur van straten, woonerven en woonpaden, ondersteund door de plaatsing van de blokken in strakke rooilijnen. De oriëntatie van recentere vrijstaande woningen op het landelijk gebied zorgt voor een sterke relatie tussen bebouwd en open gebied.

De westelijke uitbreiding tegen de Randweg (N512) is vanaf de jaren zestig ontstaan. De wijken bestaan uit rijwoningen, twee-onder-een-kappers en vrijstaande woningen met verspringende rooilijnen in hoge dichtheid. In de noordpunt ligt dorpshuis “De Schulp”, in het zuiden de RK-kerk en het Kerkplein. De groene en besloten zuidelijke uitbreiding uit de jaren zestig en zeventig bestaat uit woonstraten, erven en hoven, rijwoningen en twee-onder-één-kappers, dicht op elkaar en op de weg, in een overzichtelijke, heldere ruimtelijke structuur. De relatie met het omliggend landelijk gebied is nihil.

GROET EN HARGEN

Dorpskern Groet

Het dorpscentrum van Groet is erg klein(schalig) en dorps, rondom het historische kerkje op de Kerkbrink, omringd door woonbebouwing. De kern is van waarde voor de dorpskern van Groet als geheel.

Lintbebouwing (Heereweg)

Een lineaire bebouwingsstructuur van stolpen en toegevoegde woningen, winkels en horeca. De bebouwingsvormen variëren aanzienlijk, veelal vrijstaand en relatief dicht op elkaar geplaatst, vaak dicht op de weg, waardoor doorzichten naar het landelijk gebied worden belemmerd. Het gebied vormt de toegangsweg tot de duinen en de zee en trekt veel toerisme.

Groetinke I en II

Deze planmatige, redelijk groene en rustige uitbreiding in rijwoningen en twee-onder één-kappers is gerealiseerd vanaf de jaren 60 tot 90, met woningen langs woonstraten, woonpaden en woonerven met een besloten karakter. De relatie met het omliggend landelijk gebied is nihil.

Zuidelijke bebouwing

Villa's en twee-onder één-kappers in het groen die langs de wegenstructuur zijn ontstaan en gegroeid. Aan de zuidgrens van het gebied is een transparante relatie met het omliggende landelijk gebied; overwegend zeer ruim van opzet. De grote woningen contrasteren met de aangrenzende woningen in de dorpskern van Groet.

■ SCHOORL

Camperduin

Het gebied wordt bepaald door de overgang naar het duinlandschap, het strand, de dijk, de polder en het lint. Beeldbepalende horeca is daarin nog te weinig ingepast. Er is een open, lineaire structuur langs de Heereweg met vrijstaande gebouwen.

Catrijp Jan van Scorelpark

Een 70-er jaren uitbreidingswijk met het dorpscentrum "de Blinkerd" en gevarieerde woonbebouwing, uitgevoerd in een architectonische eenheid; een besloten, groen karakter; weinig relatie met het achterliggende landelijke gebied.

Lintbebouwing

Langgerekte bebouwingsreeksen van woningen langs een weg met een loodrecht daarop staande verkaveling, langs de Heereweg ook met winkels en horeca. Een kleinschalige, individuele bebouwingsstructuur aan weerszijden van de weg. Het oorspronkelijke open karakter van het lint tussen de buurtschappen richting de polder en richting de duinen is op een aantal plaatsen nog zichtbaar. Het oorspronkelijke agrarische karakter van Schoorl is nog herkenbaar aan de stolpboerderijen. De architectuur is gevarieerd in beeld en kwaliteit en het gebied verrommelt enigszins, vooral in de dorpskern. De

omgeving van het hervormde kerkje is van grote cultuurhistorische waarde. Behoud van de zichtlijnen naar het achterliggende landschap is van grote waarde.

In Schoorldam is het lint op veel plaatsen eenzijdig bebouwd met woonbebouwing, vrij dicht op elkaar. Naast woningen zijn er het sociaal-cultureel centrum De Oorsprong, horeca en winkels.

Reguliere uitbreidingen

Rustige woonwijken, gefaseerd gebouwd in de jaren zestig tot en met tachtig; een stedenbouwkundige structuur van woonstraten, woonerven en woonpaden, met bebouwing evenwijdig aan de straat; besloten en groen met weinig relatie tot het omliggende landelijk gebied.

Overige bebouwing

De overige bebouwing is langzaam maar zeker aan de bestaande bebouwing toegevoegd in een ruime stedenbouwkundige opzet met villa's in het groen op enige afstand tot de weg en elkaar geplaatst.

■ LANDELIJK GEBIED

Landelijk gebied: bebouwing in bos en duinen

Er is weinig bebouwing aanwezig in het gebied, in de bossen voornamelijk woonhuizen of bebouwing met een recreatieve functie; op het strand paviljoens, strandhuisjes en de reddingsbrigade.

Het duingebied van de gemeente Bergen behoort tot de Ecologische Hoofdstructuur. Het bos- en duingebied is van cultuurhistorische waarde. De silhouet van de duinenrij en de beboste binnenduinrand geven een extra dimensie. De cultuurhistorische betekenis van het landgoed Oude Hof is van grote betekenis voor het gebied.

Het handhaven van kust-, duin- en bosgebied staat centraal. Bebouwing en verdichting dient hier zoveel mogelijk te worden tegengegaan. Bij ruimtelijke ontwikkelingen rekeninghouden met de cultuurhistorische waarden. Op landelijk niveau is voor de recreatie een zonering aangebracht. Ontwikkeling moet zich richten op een balans tussen ruimte voor natuur en voor recreatie. Waar de polder grenst aan de duinrand moet de bebouwing voldoen aan de specifieke kenmerken van de duinrand, met oriëntatie op het open landschap en behoud van de zichtlijnen naar het duinlandschap.

Landelijk gebied: bebouwing in de polder

Het typische polderlandschap wordt gekenmerkt door een openheid van gras- en bollengebied. Dit met perspectief op de duinenrij, oorspronkelijke verkavelings-

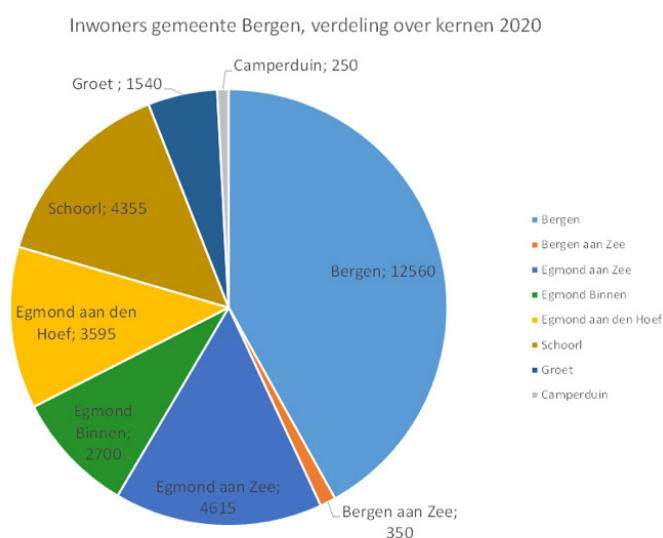
vormen, wegen en vaarten en de typische verschijningsvormen van Stolpen in het groen. Bovendien is er een aantal molens te vinden. Er komen hier opvallend weinig villa's voor en het grootste deel van de polder is onbebouwd. De bebouwing ligt grotendeels langs de polderwegen. In deze linten staan de gebouwen overwegend terugliggend en individueel langs de weg, met daartussen veel doorzicht naar het achterliggende landschap. De bijgebouwen van boerderijen bepalen door hun omvang en plaatsing steeds nadrukkelijker het aanzicht van de achtererven, en daarmee het landelijke gebied. De openheid van het polderlandschap in relatie tot de beboste binnenduinrand is een belangrijke kwaliteit in het gebied. De kwaliteiten van het polderlandschap kunnen in de toekomst onder druk komen te staan door de dynamiek van de landbouw, dorpsuitbreidingen en de ontwikkeling van recreatieve functies. Het civiel-technische monument van de Hondsbossche Zeewering, inmiddels aan de zeezijde versterkt met opgespoten duin, vormt tevens een gebied met bijzondere cultuur-historische betekenis.

Nieuwe (agrarische) bebouwing dient de aanwezige karakteristieken te respecteren en burger-bebouwing moet worden tegengegaan. Het open landschap dient tevens een open architectuur te bezitten zonder te grote bouwmassa's. De oorspronkelijke verkavelingsvormen, paden en waterwegen moeten blijven behouden. Ten alle tijden moet voorkomen worden dat het open landelijk gebied dichtslibt door bebouwing.

2.4 Onze inwoners

De gemeente Bergen heeft in totaal een kleine 30.000 inwoners. De gemeente bestaat uit meerdere dorpen en buurtschappen, zoals: Aagtdorp - Bergen - Bergen aan Zee - Bregtdorp - Camperduin - Catrijp - Egmond-Binnen - Egmond aan den Hoef - Egmond aan Zee - Groet - Hargen - Rinnegom - Schoorl - Schoorl - Wimmenum.

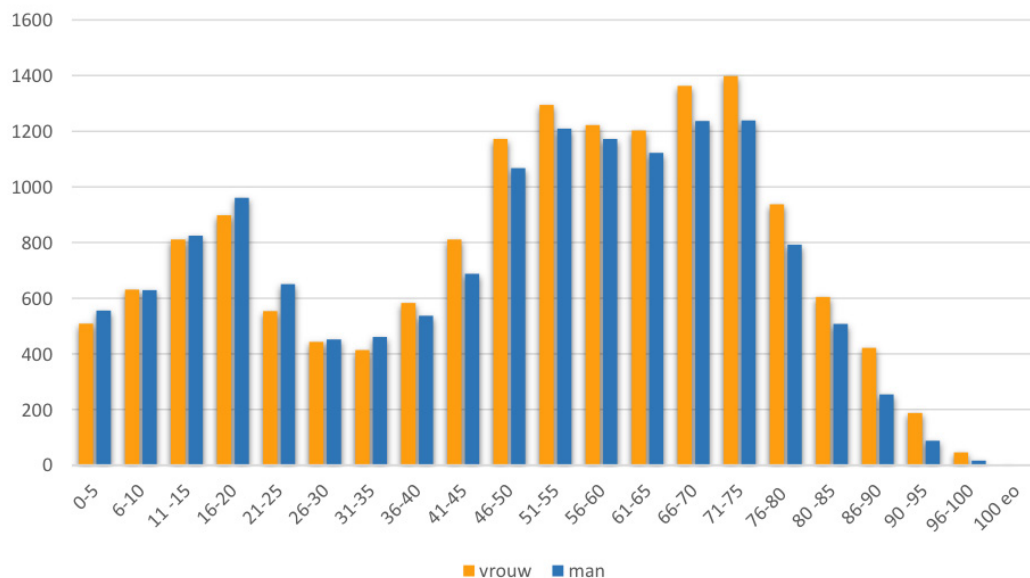
Figuur 1 toont de bevolkingsopbouw van de gemeente Bergen.

Verdeling van de inwoners over de verschillende kernen van de gemeente

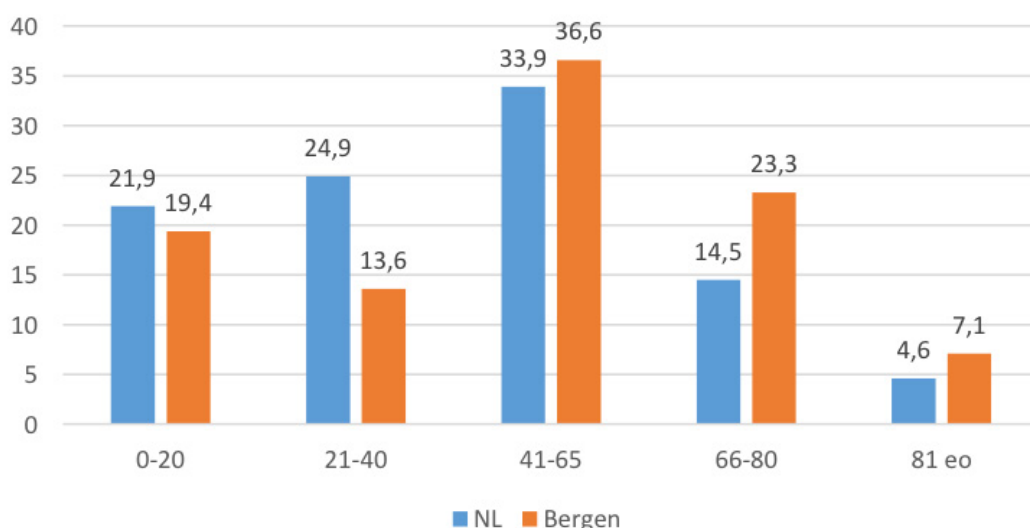

Bevolking 2019 gemeente Bergen inwoners 29.974

Figuur 1:
bron: CBS/statline

percentage bevolking NL tov Bergen

Figuur 2:
bron: CBS/statline

Figuur 2.

Opvallend is ten opzichte van de landelijke gemiddelden een ondervertegenwoordiging van de leeftijdsgroep 21-40 jaar en een oververtegenwoordiging van de leeftijdsgroep 66-80 jaar. In de leeftijdscategorie 21-40 jaar vindt de gezinsvorming plaats en zal effect hebben op het aantal kinderen en jongeren in de gemeenten.

De bevolking is relatief oud ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De gemeente kent een aantal zorginstellingen voor ouderen die dit deels verklaren.

Inwoners verhuizen uit de gemeente, maar er vestigen zich ook nieuwe inwoners. Onderstaande tabellen geven een beeld waar deze nieuwe inwoners vandaan komen, naar regio en naar gemeente in de vorm van een Top 5.

De grootste aanwas komt uit de regio Alkmaar, maar ook de regio Amsterdam en de regio Kop van Noord-Holland dragen stevig bij aan de vestiging.

De vestiging van inwoners (peiljaar 2018) komt vooral uit de onderstaande regio's:

TOP 5

Regio	Aantal nieuwe inwoners
Regio Alkmaar	559
Regio Groot Amsterdam	276
Regio Kop van NH	171
Regio IJmond	90
Agglomeratie Haarlem	40

Figuur 3. bron: CBS/statline

Hierbij is verder onderscheid gemaakt naar vestiging (peiljaar 2018) vanuit verschillende gemeenten:

TOP 5

Gemeente	Aantal nieuwe inwoners
Alkmaar	363
Amsterdam	220
Heiloo	79
Schagen	64
Heerhugowaard	60

Figuur 4. bron: CBS/statline

2.5 Werken in de gemeente Bergen

WERKEN IN BERGEN

De gemeente Bergen bestaat uit vele kernen en buurtschappen gelegen in de buurt van grotere economische centra als Alkmaar, maar ook de Metropool regio Amsterdam. De gemeente kent geen grote industrieterreinen. De gemeente fungeert in de regio overwegend als woongemeente, maar heeft ook een functie voor recreatie en toerisme, door de zee, stranden, duinen en het polderlandschap.

Werknemers werken in een groot gebied, maar ook in de eigen gemeente. Onderstaande figuur 5 geeft de spreiding van de werkgebieden aan van Bergense werknemers binnen Noord-Holland. Over de jaren heen geeft die verdeling een redelijk stabiel beeld. Waarbij duidelijk is dat de meeste werknemers vooral werkzaam zijn in (peildatum 12-2018): 1. Regio Alkmaar (6500). 2. Gemeente Bergen (3200). 3. Groot-Amsterdam (2000).

Banen van werknemers naar woon- en werkregio		2014	2015	2016	2017	2018
	Perioden	december	december	december	december	december
	Onderwerp	Banen van werknemers	Banen van werknemers	Banen van werknemers	Banen van werknemers	Banen van werknemers
Woonregio's	Werkregio's	x 1 000	x 1 000	x 1 000	x 1 000	x 1 000
Bergen (NH.)	Kop van NH	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8
Bergen (NH.)	Alkmaar eo	6,3	6,3	6,5	6,6	6,5
Bergen (NH.)	IJmond	1,1	1,1	1,1	1	1
Bergen (NH.)	Agglomeratie Haarlem	0,2	0,3	0,2	0,3	0,2
Bergen (NH.)	Zaanstreek	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3
Bergen (NH.)	Groot-Amsterdam	1,7	1,7	1,7	2	2
Bergen (NH.)	Gooi en Vechtstreek	0	0	0	0	0
Bergen (NH.)	Bergen (NH.)	2,9	3	3,2	3,3	3,2
		13,2	13,5	13,9	14,2	14

Figuur 5. Bron: CBS

De banen zijn verdeeld over verschillende bedrijfstakken. Onderstaande figuur 6 geeft de bedrijfstakken weer met daarbij het aantal bedrijven per bedrijfstak. Naast eigen inwoners trekt dit ook inkomende pendel aan van mensen uit de regio. In de loop van de jaren is een aanhoudende groei te zien in het aantal bedrijven in alle bedrijfstakken:

Aantal bedrijven, per bedrijfstak, in de gemeente Bergen	2011	2015	2016	2017	2018	2019
A Landbouw, bosbouw en visserij	120	115	125	130	125	125
B Delfstoffenwinning	0	0	0	0	0	5
C Industrie	90	95	105	110	115	120
D Energievoorziening	0	0	0	0	5	5
E Waterbedrijven en afvalbeheer	0	0	5	5	0	5
F Bouwnijverheid	335	335	355	355	365	375
G Handel	490	500	520	525	515	525
H Vervoer en opslag	35	40	35	40	40	45
I Horeca	230	240	245	250	260	275
J Informatie en communicatie	95	125	135	140	150	155
K Financiële dienstverlening	360	380	375	395	415	415
L Verhuur en handel van onroerend goed	100	95	100	100	105	120
M Specialistische zakelijke diensten	580	640	680	695	735	775
N Verhuur en overige zakelijke diensten	110	125	115	105	120	130
R Cultuur, sport en recreatie	210	235	240	265	290	290
S Overige dienstverlening	150	170	170	180	180	190
Totaal aantal bedrijven gemeente Bergen	2905	3095	3205	3295	3420	3555

Bron: CBS

Dit overzicht geeft inzicht in het totaal aantal bedrijven in de gemeente Bergen. De dienstverlening (met name de financiële en gespecialiseerde dienstverlening), de handel (waaronder groot- en detailhandel) en bouwnijverheid zijn sterk vertegenwoordigd. Aan dit overzicht zijn geen werkgelegenheidscijfers gekoppeld. De groep bedrijven bestaat uit ZZP-ers, dus zonder werknemers, maar ook bedrijven met één of meerdere werknemers. Ten opzichte van 2011 is het aantal bedrijven met ongeveer 20% gegroeid.

3 Het huidige beleid en de trends en ontwikkelingen

3.1 Wonen

■ KORTE BESCHRIJVING VAN HET BELEID

De gemeente Bergen streeft naar een kwalitatief goed en gedifferentieerd woningaanbod dat aansluit op de vraag van haar huidige en toekomstige inwoners. Wij streven er naar dat inwoners een wooncarrière kunnen maken binnen de gemeente.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

De belangrijkste uitgangspunten voor het onderdeel wonen zijn:

1. De komende jaren is het beleid van de gemeente gericht op het bouwen van zo veel mogelijk betaalbare woningen voor jong en oud en het betaalbaar houden van deze woningen.
2. Bij toevoeging aan de woningvoorraad moet minimaal 40% in categorie 1 en 2 (sociaal) en maximaal 60% in categorie 3 en 4 (vrije sector) gerealiseerd worden.
3. Om de bestaande woningvoorraad optimaal te benutten doen we handreikingen aan onze inwoners door meer mogelijk te maken, maar handhaven we op verkeerd gebruik.
4. Het bouwen van meer woningen alleen is niet genoeg. We moeten onze woningen ook betaalbaar houden en bereikbaar maken voor onze inwoners.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

Woonvisie: Wonen in de gemeente Bergen NH 2015-2020, Huisvestingsverordening Bergen 2019.

■ RELATIE MET ANDER THEMA'S

- Duurzaamheid.
- Welzijn en zorg.
- Stedenbouw.
- Recreatie en toerisme.
- Natuur en landschap.

■ TRENDS

Veranderde huishoudenssamenstelling

Vergrijzing en ontgroening zijn trends waarmee we in de gemeente nu al volop te maken hebben. Deze ontwikkeling in onze dorpen is niet uniek voor Nederland, maar de prognoses laten een beeld zien dat pas over 20 jaar voor heel Nederland zal gaan gelden. Zo zal in 2040 bijna de helft van onze bevolking bestaan uit mensen van 65 jaar en ouder. Op diverse gemeentelijke beleidsterreinen zullen we meer rekening moeten gaan houden met een veran-

derde toekomstige bevolking. Dat geldt zeker ook voor het beleid ten aanzien van wonen en volkshuisvesting. Een andere trend is de sterke huishoudensverdunding, er is sprake van een kleiner aantal personen per huishouden (bijvoorbeeld eenoudergezinnen of alleenstaanden). Niet alleen de samenstelling van huishoudens verandert, ook is de verwachting dat de bevolking nog tot 2029 zal blijven groeien. Het totaal aantal huishoudens zal met respectievelijk 620 of 800 huishoudens groeien.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING

Door de hierboven geschetste veranderende huishoudenssamenstelling verschuift de behoefte naar andere woningtypes gedurende de komende jaren. De bestaande woningvoorraad in Bergen bestaat overwegend uit (grote) eengezinswoningen. Door de veranderde vraag naar kleine grondgebonden woningen en/of levensloopgeschikte woningen/appartementen wordt de beleving in de openbare ruimte anders. Ook zijn steeds meer woningen nodig om hetzelfde aantal inwoners te huisvesten. Het bouwen van extra woningen zorgt voor een claim op de fysieke ruimte.

■ OPGAVE

Het is de taak van de gemeente toe te zien op de huisvesting van specifieke doelgroepen van beleid, zoals lage inkomensgroepen, vergunninghouders e.d.

Bergen zet in het huidige beleid in op toevoeging van zoveel mogelijk levensloopbestendige woningen en een gedifferentieerd woningaanbod.

■ RELATIE MET ANDER THEMA'S:

- Duurzaamheid.
- Welzijn en zorg.
- Stedenbouw.
- Recreatie en toerisme.
- Natuur en landschap.

Verdringing op de woningmarkt

Het aantal inwoners blijft de komende jaren stijgen waardoor de druk op de woningmarkt in sommige segmenten ook steeds meer zal toenemen. Huishoudens die door hun lage inkomen zijn aangewezen op sociale huurwoningen kunnen niet naar andere segmenten. De gemiddelde inschrijftijd is ruim 8 jaar voor een sociale huurwoning. Maar ook middeninkomens merken dat er steeds minder geschikte woningen beschikbaar zijn door

prijsopdrijving (als gevolg van de verstedelijkingsdruk en de forse koopkrachtige vraag vanuit de MRA).

■ ANDERE EFFECTEN OP DE LEEFOMGEVING.

De druk op de woningmarkt heeft ook effecten op de doorstroming in de woningvoorraad. De doorstroming wordt belemmerd doordat gewenste woningen beperkt beschikbaar komen. Deze woningen zitten voor een groot deel in de bestaande voorraad. Het is de wens van de gemeente en woningbouwcorporaties dat mensen die uitstromen uit instellingen verspreid gaan wonen in de gemeente. Het is moeilijk deze doelgroep te huisvesten omdat er beperkt woningen vrijkomen en door de extra opgave om deze verspreid in de gemeente beschikbaar te krijgen.

■ OPGAVE

Om de druk op de woningmarkt te verminderen en zo ook de doorstroming te bevorderen moeten woningen worden toegevoegd.

De gemeente is zich bewust van het belang om betaalbare woningen te bouwen. De nieuwbouwopgave kan dan ook niet los staan van de verbeteringen in de bestaande woningvoorraad.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S:

- Duurzaamheid.
- Welzijn en zorg.
- Stedenbouw.
- Natuur en landschap.
- Veiligheid.
- Recreatie en toerisme.

■ BUCH RELEVANTIE

Het beleidskader wonen is sterk verankerd in regionale afspraken, zodat gemeenten niet alleen te maken hebben met hun eigen doelstellingen, maar ook met die van anderen. Goede samenwerking binnen de regio is daarom hard nodig. Regio Alkmaar staat voor een vitale en aantrekkelijke regionale woningmarkt voor eigen inwoners en als functioneel onderdeel van de Amsterdamse metropool, nu en in de toekomst. Daarbij werken we naar een balans tussen vraag en aanbod op de woningmarkt op de korte en lange termijn. De BUCH gemeenten bieden woonmilieus (Centrum-Dorps) van grote voorzieningenkernen met relatieve rust en ruimte op nabije afstand van de metropool. Binnen de BUCH gemeenten is Bergen een aantrekkelijke gemeente voor toeristen vanwege de kust en badplaatsen maar zeer zeker ook om te wonen.

3.1.1 Cultureel erfgoed

■ KORTE BESCHRIJVING VAN HET BELEID

Monumenten, archeologie en cultuurhistorisch landschap; de afzonderlijke vakgebieden zijn te scharen onder de alomvattende benaming (cultureel) erfgoed. De gemeente Bergen is rijk aan erfgoed en mede hierom een gewilde gemeente om te wonen, te werken en te recreëren. Het erfgoedbeleid is er dan ook op gericht om de hoge kwaliteit van het aanwezige erfgoed te behouden en waar mogelijk te versterken.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

In de Nota Cultuurhistorie uit 2009 zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- Naarmate de ontwikkelingslocatie een grotere cultuurhistorische waarde heeft, wordt de cultuurhistorie eerder in de besluitvorming betrokken.
- Bij ruimtelijke ingrepen wordt niet alleen onderzocht welke archeologische, maar ook welke andere cultuurhistorische waarden in het geding zijn.
- Cultuurhistorie betreft een zaak van de hele samenleving. Toegankelijkheid en ontsluiting van de cultuurhistorie is voor bewoners én bezoekers.
- Cultuurhistorie betreft het object in zijn omgeving, maar ook de omgeving als zodanig.
- De diverse kernen van Bergen hebben elk een eigen karakter of identiteit. De kernen staan niet los van het landschap maar zijn daarin opgenomen. Het landschap heeft ook een identiteit. Tezamen vormen deze componenten de identiteit van de gemeente.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

De omgang met erfgoed en specifiek de omgang met archeologische waarden, rijksmonumenten en de drie van rijkswege beschermde dorpsgezichten, is geregeld in de Erfgoedwet. Voor provinciale monumenten is de provinciale erfgoedverordening van kracht. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in cultuurhistorisch waardevol buitengebied is de PRV (Provinciale Ruimtelijke Verordening, art.15) van belang, waarin de juridische doorwerking in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018 verankerd is.

Op gemeentelijk niveau is de omgang met erfgoed geregeld in de beleidsnota cultuurhistorie 2009, de subsidieverordening gemeentelijke monumenten 2010 en de erfgoedverordening 2012. Voor archeologie is de beleidsnotitie archeologie 2013 opgesteld. De welstandsnota is een beleidsstuk; waarin voor sommige gebieden extra aandacht is voor behoud en versterking van de cultuurhistorische kwaliteiten, al naar gelang de cultuurhistorische waarde van dat gebied.

In het raadsakkoord 2019 wordt verzocht om een proactief erfgoedbeleid, een voorstel tot uitbreiding van de monumentenlijst en aandacht voor de instandhoudingsproblemen van kerkgebouwen, met name de Ruïnekerk.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

Erfgoed is verweven met de leefomgeving; er wordt van genoten, het wordt intensief gebruikt en het maakt deel uit van de Bergense identiteit. Erfgoed heeft een verband met toerisme, de lokale economie, de natuur en het kan voor onderwijsdoeleinden ingezet worden. Door de grote verwevenheid van erfgoed met andere thema's staat het vaak onder druk bij veranderingen, maar erfgoed biedt ook kansen.

■ TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

De volgende (landelijke) trends hebben een potentieel positief effect op het erfgoed en de leefomgeving:

- De samenleving globaliseert, maar de behoefte aan diversiteit en lokale identiteit neemt toe bij de mensen.
- Toerisme neemt toe en wordt belangrijker voor de economie.
- Wonen met karakter: de identiteit van de omgeving bepaalt waar mensen het liefste willen wonen en werken.
- Landelijk en provinciaal erfgoedbeleid zet in op erfgoed als uitgangspunt en drager voor nieuwe ontwikkelingen.

De volgende trends en ontwikkelingen hebben potentieel een negatief effect op het erfgoed en de omgevingskwaliteit:

- Een verschuiving van een 'nee, tenzij' naar een 'ja, mits' - houding onder invloed van de Omgevingswet.
- Grote ruimtelijke klimaatopgaven: energietransitie, klimaatadaptatie.
- Woningbehoefte. Verdichtingsopgaven in de dorpskernen of bebouwing van het open landschap.
- Vervanging van bestaande woningen (zowel monumenten als niet-monumenten) door nieuwbouw heeft gevolgen voor de Bergense dorpsgezichten.
- Dreigende leegstand van monumentale kerkgebouwen.
- Verandering van landschap door het verdwijnen van traditionele boerenbedrijven.
- Ondeskundige verduurzaming van monumenten kan onherstelbare schade aan gebouwen opleveren.
- Natuurontwikkeling waarbij archeologische waarden aan de oppervlakte komen.
- Natuurontwikkeling met gevolgen voor cultuurhistorische landschappen.

■ OPGAVEN VOOR ERFGOED: BELEVEN EN BENUTTEN

Zowel het raadsakkoord als de trends en ontwikkelingen met gevolgen voor erfgoed brengen opgaven met zich mee:

- De uitdaging bij nieuwe ontwikkelingen is om cultuurhistorische waarden niet te zien als een struikelblok, maar juist als een houvast om een beter plan te maken.
- Participatie. Er is een georganiseerd maar vergrijzend netwerk van erfgoedorganisaties. De uitdaging is om ook andere inwoners te betrekken bij erfgoed in relatie tot omgevingskwaliteit.
- BUCH-breed zijn acht commissies betrokken bij cultuurhistorisch advies en/of advies van de welstandscommissie. De Omgevingswet maakt herdefiniëring noodzakelijk.

- De instandhouding van erfgoed moet worden gecombineerd met verbeterde toegankelijkheid en betekenisgeving voor de huidige samenleving.
- Verbindingen leggen tussen erfgoed met cultuur en de openbare ruimte, zoals archeologische sites zichtbaar maken in bestrating of terrein.
- Dialoog met kerkeigenaren over de problemen en oplossingen om hun beeldbepalende gebouwen in stand te houden.
- Het formuleren van beleidscriteria, waaronder welstandscriteria, die gericht zijn op het verstandig verduurzamen van monumenten (isoleren, zonnepanelen, warmtepompen).
- Aanwijzen van gemeentelijke monumenten die belangrijk zijn voor de geschiedenis en identiteit van Bergen en/of een meer gebiedsgerichte bescherming die meer ruimte laat voor ontwikkelingen met behoud van het straatbeeld.

3.2 Energie klimaatverandering en milieu

3.2.1 Energie- transitie

Wat is de stand van zaken? Aardgasvrije wijken, energieopwekking en energiebesparing.

De gemeenten hebben van het Rijk de regie gekregen in de energietransitie. De energietransitie is op te splitsen in drie onderwerpen:

- (1) aardgasvrije wijken,
- (2) duurzame energieopwekking en
- (3) energiebesparing.

In mei 2019 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Klimaatwet. Daarin staat dat in 2030 49 en in 2050 95 minder CO₂ uitgestoten mag worden ten opzichte van 1990. Hierop volgend is het Klimaatakkoord afgesloten mede met toestemming van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Hierin is afgesproken hoe de doelen uit de Klimaatwet worden behaald. Om minder CO₂ uit te stoten in de gebouwde omgeving, zullen uiterlijk in 2050 woningen, bedrijven en overige gebouwen van het aardgas losgekoppeld moeten zijn: het programma 'aardgasvrije wijken'. Uiterlijk eind 2021 dient elke gemeente te beschikken over een visie voor het aardgasvrij maken van de wijken, de Transitievisie Warmte. Elke vijf jaar zal deze visie worden bijgewerkt. Nieuwbouwplannen zijn sinds juli 2018 al aardgasvrij.

Ook krijgen de gemeenten gezamenlijk de opdracht om voor 2030 in totaal 35 Terra-wattuur (Twh) duurzame elektriciteit op te wekken op land, met behulp van windmolens en zonneweides: duurzame energieopwekking. Om dit te bereiken, werkt de regio Noord-Holland Noord

samen aan een Regionale Energiestrategie (RES). In dit proces heeft ook Zon op daken de aandacht.

Als laatste is energiebesparing cruciaal voor het succes van de andere twee onderwerpen. Wat er niet wordt verbruikt, hoeft immers niet opgewekt te worden.

■ **WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?**

De gemeente zet daarom bij de energietransitie in op de onderwerpen aardgasvrij wonen (waaronder de Transitievisie Warmte, TVW), duurzame energieopwekking (waaronder de Regionale Energiestrategie, RES) en energiebesparing.

De TVW wordt naar verwachting in het najaar vastgesteld door de gemeenteraad. In de TVW worden startwijken beschreven en aannemelijk is dat voor 2030 wordt gestart met het uitfasen van aardgas als warmtebron. Daarom zet de gemeente ook zeer in op (bewustwording voor) maatregelen voor woningeigenaren waar men later geen spijt van zal krijgen, zoals isolatie.

Wat duurzame energieopwekking betreft, zet de gemeente in op de RES. Dit wordt opgepakt met de omliggende gemeenten. De gemeente loopt daarbij niet vooruit op de uitkomst en de gemeente doet haar best om de ruimtelijke kwaliteit van de buitengebieden te waarborgen. Daarnaast stimuleert de gemeente ook de inzet van zonnepanelen bij particulieren en ondernemers via bijvoorbeeld inkoopacties.

Bij de TVW en RES worden belanghebbenden ook betrokken om een integraal gedragen plan te kunnen maken.

Tot slot zet de gemeente in op stimulering van alle drie de onderwerpen door een diversiteit aan activiteiten. Intern op de eigen bedrijfsvoering, het verduurzamen van eigen vastgoed en het eigen wagenpark; bij inwoners onder andere door de inzet van een onafhankelijk energieloket; bij ondernemers door bijvoorbeeld inzet van energiescans van bedrijfsgebouwen en door samenwerking met de lokale energiecoöperatie en diverse andere publiciteitscampagnes.

■ **RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID**

- Klimaatakkoord Parijs (2015), EU-wetgeving, Klimaatwet, klimaatakkoord NL.
- Focusagenda Regio Alkmaar, focuspunt 'energie-innovatie'.
- Coalitieprogramma's
 - Bergen: formatieakkoord 'Nieuw Vertrouwen'.

- Castricum: raadsprogramma ‘Samen Maatwerk Leveren’
- Heiloo: coalitieovereenkomst ‘Met Elkaar!’
 - Regionale Energiestrategie (nog vast te stellen in maart 2021).
 - Transitievisie Warmte (nog vast te stellen in najaar 2020).

■ TRENDS

Het energieverbruik zal in de toekomst gaan dalen door energie-efficiëntere apparatuur en bedrijfsvoering. Er zal wel een verschuiving plaatsvinden van aardgasverbruik naar elektriciteitsverbruik. Door het inzetten van alternatieve warmteopties (warmtenetten, elektrisch verwarmen of andere innovaties) zal het elektriciteitsverbruik stijgen. Het elektriciteitsnet zal daarop moeten worden aangepast.

Gezien de aandacht voor energietransitie, worden veel technologische ontwikkelingen verwacht, zoals ontwikkelingen op het gebied van energieopslag, energie-uitwisseling, alternatieve warmtebronnen en duurzame opwekking. Het is moeilijk in te schatten op welke termijn deze technieken beschikbaar komen.

Er moet ook rekening worden gehouden met veranderende wet- en regelgeving en financieringsmogelijkheden die de energietransitie moeten versnellen. De verwachting is dat gemeenten meer formele bevoegdheden krijgen in de energietransitie, zoals het aanwijzen van bestaande wijken die van het aardgas losgekoppeld worden.

De verwachting is dat door de ontwikkeling van warmtewet 2.0 de koppeling tussen de prijs van warmtenetten aan de aardgasprijs zal verdwijnen. Op dit moment is het nog niet mogelijk om bestaande wijken verplicht van het aardgasnet af te halen. Om zowel een alternatieve warmtevoorziening én het aardgasnet aangesloten te houden, maken aardgasvrije wijken nog te kostbaar. Verwacht wordt dat deze mogelijkheden zich nog ontwikkelen. Verder zullen er meer mogelijkheden komen voor het plaatsen van zonnepanelen, zonnenvelden en windmolens, naast andere innovaties.

Op dit moment is veel aandacht voor de inzet van groene waterstof in de gebouwde omgeving. Gezien de beperkte beschikbaarheid van groen opgewekte waterstof, de vraag van industrie voor duurzame energieopties en de hoge kosten van groene waterstof, ziet het er niet naar uit dat in de komende 15 jaar waterstof grootschalig ingezet zal worden voor verwarming van de gebouwde omgeving.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING

Vooral duurzame energieopwekking en aardgasvrije wijken zullen veel effect hebben op de omgeving boven- en ondergronds.

Veel openbare ruimte wordt opengebroken om aardgasleidingen te vervangen, het elektriciteitsnet te verzwaren of om een warmtenet aan te leggen. Dit geeft extra druk op de schaarse ruimte onder de grond. De groeiende vraag naar elektriciteit heeft ook bovengronds effect. Niet

alleen door zonnepanelen en windmolens, maar er zal ook meer bovengrondse infrastructuur nodig zijn, zoals bijvoorbeeld transformatorhuisjes en elektriciteitsmasten.

In het kader van energieopwekking wordt gekeken of de landelijke opgave van de Regionale Energiestrategie (RES) in onze gemeente ruimtelijk in te passen is. De RES geeft aan dat er op het land voor 2030 zeker 35 TWh aan duurzame energie opgewekt moet worden, met bestaande bewezen technieken. Dit zijn in het buitengebied zonnenvelden en windmolens. De toepassing van deze technieken zal invloed hebben op het landelijk uitzicht. De gemeente verwacht daarnaast dat het aantal zonnepanelen op daken in de komende decennia flink zal groeien. Afhankelijk van de innovaties is het mogelijk dat na 2030 gevels van gebouwen een rol gaan spelen bij de opwekking van elektriciteit.

■ OPGAVE

De opgave waar alle partijen voor staan is om ruimte te creëren voor alternatieven op gebied van duurzame energie waarbij ook het effect op de leefomgeving in ogenschouw moet worden genomen. Ook de impact van (boven- en ondergrondse) infrastructuur is een belangrijk aandachtspunt. Kansen om de opgaven voor bijvoorbeeld mobiliteit, circulaire economie, klimaatadaptatie en energietransitie in samenhang met elkaar op te lossen, moeten worden benut. Het is van groot belang dat continu wordt gezocht naar alternatieve bronnen en innovatieve oplossingen. Ook verdergaande energiebesparing door alle partijen is essentieel. Daarnaast blijft ook heldere communicatie met inwoners en andere belanghebbenden belangrijk.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

Integrale aanpak met andere thema's is belangrijk omdat beleidsterreinen elkaar kunnen tegenwerken, maar ook kunnen versterken. Daarnaast wordt de Regionale Energiestrategie (RES) elke twee jaar en de Transitievisie Warmte (TVW) elke vijf jaar herzien. Innovaties die in deze twee Rijksopdrachten worden verwerkt zullen meer en meer invloed hebben op andere beleidsterreinen.

a. Mobiliteit

Het aantal elektrische voertuigen op dit moment groeit, wat zorgt voor een toenemende vraag naar elektriciteit. Tegelijkertijd kan de aanwezigheid van accu's in voertuigen zorgen voor een slimmer gebruik van het elektriciteitsnet. Alternatieve groenere brandstoffen kunnen ook invloed hebben op de energietransitie.

b. Wonen en stedenbouw

Het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad is een opgave, maar zal ook meer comfort bieden voor inwoners.

Bij de aanleg van warmtenetten of het vervangen van elektriciteitsnetten wordt gekeken naar werk-met-werk mogelijkheden. Voorbeelden zijn het combineren met het onderhoud van ondergrondse infrastructuur of het treffen van maatregelen in het kader van klimaatadaptatie (meer groen, infiltratiemaatregelen in de woonomgeving). Nieuwbouw zal energieneutraal moeten zijn of extra moeten opwekken. Circulair bouwen draagt bij aan een forse CO₂-reductie.

a. Erfgoed

Ook monumenten moeten uiteindelijk verduurzaamd worden. In overleg met belanghebbenden moet worden bepaald in hoeverre monumenten aangepast kunnen en mogen worden. Landschap met een historische betekenis zal zoveel mogelijk worden ontzien.

b. Landschap

Het aantal zonnenvelden en windmolens zal in de aankomende jaren toenemen. Dit zal in samenhang met het landschapsbeleid gebeuren. Voor de toepassing van duurzame energietechnieken is het landschaps- en natuurbeleid een punt van aandacht. De Stelling van Amsterdam, weidevogelgebieden, Natura2000-gebieden, NNN-gebieden en Bijzonder Provinciaal Landschap drukken een belangrijke stempel op het buitengebied van alle gemeenten. De technieken zullen hiermee in samenhang toegepast worden.

c. (Circulaire) Economie

De komende jaren legt de energietransitie flink beslag op (schaarse) grondstoffen, zoals voor de groei van wind- en zonne-energie en elektrisch transport. Door grondstoffen te hergebruiken, kan de energietransitie versnellen en wordt de druk op grondstoffen verminderd. Voor het gebruik van sommige hergebruikte grondstoffen is ook nog driekwart minder energie nodig dan voor primaire grondstoffen.

■ BUCH-RELEVANTIE

Energietransitie houdt zich niet aan gemeentegrenzen. Daarom wordt de energietransitie BUCH-breed opgepakt, en waar mogelijk zelfs bovenregionaal. Ook (boven)regionale samenwerking met professionele betrokkenen, zoals de netbeheerder, woningcorporaties, energiecoöperaties, zal blijven plaatsvinden. Participatie van inwoners is ook belangrijk om voldoende draagvlak te creëren voor de

energietransitie. Waar mogelijk worden de wensen van de inwoners verwerkt in de plannen.

3.2.2 Waterketen

De gemeenten zetten in op de algemene doelen van rioolbeheer: de bescherming van de volksgezondheid, handhaving van een goede en gezonde leefomgeving, beschermen van natuur en milieu.

We willen gezond oppervlaktewater, waarlangs en waarop mensen kunnen recreëren. We zetten er op in dat woningen en trottoirs vrij blijven van water bij zwaar weer en dat ontsluitingswegen en wegen bij zorginstellingen begaanbaar blijven.

Uitgangspunten voor beleid

- Handelen in het belang van de volksgezondheid.
- Zorgen voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater.
- Zorgen voor een doelmatige inzameling en verwerking van overtollig hemelwater.
- Zorgen dat (voor zover mogelijk) het grondwater de bestemming van een gebied niet structureel belemmert.
- De zorgplicht voor het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening.
- Maatschappelijke ontwrichting en schade aan gebouwen en hoofdinfrastructuur als gevolg van waterschade zoveel mogelijk beperken.
- Zorgen dat droogteschade aan openbaar groen, natuur en landbouw wordt beperkt.
- Wij en onze inwoners en bedrijven weten wat ze moeten doen bij een (dreigende) calamiteit.
- Gebruik maken van technische ontwikkelingen.
- Een goede positionering van de gemeenten binnen het regionale samenwerkingsverband.
- Tijdig doelen benoemen met betrekking tot de waterkwaliteit maar ook de waterkwantiteit bij de (indirecte) lozingen vanuit de bedrijfsmatige milieu-belastende activiteiten en de ontwikkeling en de realisatie van bedrijventerreinen.
- Zwemwater van een goede kwaliteit.

Regelgeving en beleid

- Waterwet.
- Gemeentelijk Rioleringsplan.
- Grondwaterbeleidsplan.
- Waterbeheerplan Hoogheemraadschap.
- Watervisie provincie Noord-Holland.
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (WHVBZ).

- Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (BHVBZ).
- Europese zwemwaterrichtlijn.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Landschap.
- Ruimtelijke Ordening.
- Stedenbouw.
- Sociaal Domein.
- Duurzaamheid.
- Mobiliteit.
- Recreatie en toerisme.
- Externe veiligheid.

■ TRENDS

Klimaatverandering

De gemiddelde temperatuur op aarde stijgt. In het klimaatkkoord van Parijs (2015) is als streefdoel afgesproken om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 graad Celsius. Of dit voldoende is om ingrijpende klimaatverandering te verhinderen, zullen we moeten afwachten. Vooralsnog lijkt het erop dat we in Nederland vooral te maken krijgen met meer extreme weertypen, zoals langere droge perioden afgewisseld met heftigere neerslag: meer regen in korte tijd.

We merken dat mensen zich meer bewust zijn dat ze deel uitmaken van de natuurlijke leefomgeving. Ze realiseren zich dat de huidige levenswijze niet duurzaam is. Veel plaatsen in Nederland hebben te kampen met ernstige wateroverlast. Klimaatverandering krijgt een gezicht. De wereld om ons heen verandert en de ruimtelijke inrichting verandert voortdurend mee. Nu de ontwikkeling van nieuwe gebieden met grootschalige woningbouw in de afgelopen decennia sterk is afgenomen, zit de uitdaging vooral in de bestaande gebouwde omgeving. Daar moeten transitieën een plek krijgen. Bij het doelmatig verwerken van neerslag speelt de inrichting van de openbare ruimte een belangrijke rol. Kleine ingrepen in de bovengrondse inrichting kunnen hoge investeringen in ondergrondse infrastructuur voorkomen. Overtollig regenwater moeten we tijdelijk vasthouden of afvoeren naar plekken waar het geen overlast veroorzaakt. Verkeersdrempels blijken dan soms onverwachte obstakels in de afstroming van regenwater. Daartegenover kan het straatprofiel tussen de stoepranden een uitstekende opslagplaats van regenwater zijn. Kwetsbare voorzieningen kunnen worden beschermd door ze net iets hoger te leggen dan de omgeving. De terpengedachte keert terug.

■ EFFECT OP ONZE LEEFOMGEVING

Heftiger regenbuien stellen nieuwe eisen aan onze waterberging en afwatering. In bebouwde gebieden is de kans op wateroverlast relatief groot: water sijpelt daar snel naar de riolering, die moeite heeft het tempo bij te houden. Een omgeving met meer groen (in de openbare ruimte, in tuinen en op daken), en met meer waterberging kan wateroverlast helpen verminderen. Dit groen kan ook de overlast van een ander effect van klimaatverandering helpen tegengaan: hittestress. Dit fenomeen doet zich vooral voor in de dichter bebouwde (versteende) gebieden. Daar loopt de temperatuur in de zomer hoger op dan op andere plaatsen. Voor mensen met een kwetsbare gezondheid en ouderen levert dat risico's op. De langere droge periodes, die ook bij klimaatverandering lijken te horen, leveren weer andere risico's op, bijvoorbeeld voor fundaties van woningen. Door uitdroging van veenlagen kunnen woningen verzakken. Onze drinkwaterpartners krijgen een opgave om voldoende drinkwater op voorraad te hebben om perioden met extreme droogte te overbruggen.

Deze perioden komen naar verwachting steeds vaker toe. De zoektocht naar nieuwe bronnen heeft ook mogelijke gevolgen voor de lokale grondwaterstanden.

■ OPGAVE

Onze gebouwde omgeving zo aanpassen dat deze meer water kan opvangen en verwerken. Dat vergt inspanningen van het waterschap, gemeenten, burgers en bedrij-

ven, met kleine en grote ingrepen, variërend van het verwijderen van bestrating uit tuinen tot grootschalige bovengrondse waterberging en verbeterde afwatering. Om de toekomstige ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden is een integrale benadering van problemen en oplossingsrichtingen van belang in samenwerking met de partners.

3.2.3 Bodem / Ondergrond

De gemeenten krijgen onder de Omgevingswet naast de ruimte voor meer eigen bodembeleid ook het bevoegd gezag voor handelingen met verontreinigde grond. Dat wordt een taak van de gemeente. Bodem is echter meer. Een betere term is ondergrond. De ondergrond is het fundament voor onze activiteiten maar ook een plaats voor de nodige infrastructuur en kan worden gebruikt als warmtebron. Met de term ondergrond is de relatie duidelijker tussen stedenbouw, energie, landbouw en natuur.

Doel van een bodembeleid is om binnen randvoorwaarden het hergebruik van grond zoveel mogelijk te stimuleren zonder daarmee de duurzame eigenschappen van die bodem te belemmeren. De juiste activiteiten dienen plaats te vinden op de juiste bodemkwaliteit.

De gemeenten volgen bij het grondstromenbeleid het landelijke, generieke kader van het Besluit bodemkwaliteit. Op een aantal plekken is afwijken van dit algemene beleid mogelijk om gebied-specifiek beleid op te stellen. Dit wil zeggen dat er afwegingen zijn gemaakt tussen

behoud van bodemkwaliteit enerzijds en de risico's voor lokale verslechtering van de bodem anderzijds. Het gebied-specifieke beleid is erop gericht dat op een groter gebiedsniveau de uiteindelijke bodemkwaliteit gelijk blijft. Dit noemen we het 'stand-still principe'.

Lokale verschuivingen van de bodembelasting zijn toegestaan, er wordt echter geen nieuwe bodembelasting gecreëerd. Het gebied waarbinnen verschuivingen van de bodemkwaliteit mogelijk zijn noemen we 'beheergebied'. Met dit beleid is hergebruik in het beheergebied eenvoudiger, duurzamer en eenduidig te handhaven. Dit zorgt op termijn voor lagere maatschappelijke kosten die samenhangen met het nuttig hergebruik van grond en bagger.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet bodembescherming.
- Bodemkwaliteitskaart 2016.
- Nota bodembeheer.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Stedenbouw.
- Energie en klimaat.
- Welzijn en maatschappelijke voorzieningen.

Transitie in bodembeleid

Binnen de VNG is ambtelijk en bestuurlijk onderkend dat het belangrijk is om de ondergrond te betrekken bij het oplossen van maatschappelijke opgaven. Het moment om dat te doen is bij het opstellen van de Omgevingsvisie. De commissie Milieu, Energie en Mobiliteit van de VNG heeft de ambitie uitgesproken dat in 2021 elke gemeente in haar Omgevingsvisie heeft beschreven wat de bijdrage van bodem en ondergrond aan maatschappelijke opgaven kan zijn.

Maatschappelijke opgaven zijn uitgangspunt

Maatschappelijke opgaven zijn bijvoorbeeld de kwaliteit van de leefomgeving, energietransitie, klimaatbestendige stad, voedselvoorziening en watervoorziening. De ondergrond kan benut worden om (gedeeltelijk) deze opgaven aan te pakken. Denk bijvoorbeeld aan bodemenergiesystemen zoals aardwarmtewinning, koude-warmte opslag ten behoeve van de duurzame energietransitie. Maar ook aan het afvoeren van regenwater met het oog op klimaatveranderingen en het winnen van drinkwater in het kader van duurzame zoetwatervoorziening. Daarnaast kunnen in de ondergrond processen werkzaam zijn die de invulling van maatschappelijke opgaven beperken als ze niet worden aangepakt, zoals verzilting, bodemdaling en verontreiniging.

■ ONZE OPGAVE

Voor Bergen kan worden bepaald op welke wijze de bodem een rol kan spelen bij het beheersen van de maatschappelijke opgaven.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Stedenbouw.
- Energie en klimaat.
- Welzijn en maatschappelijke voorzieningen.
- Economie.
- Landbouw.
- Gezondheid.
- Duurzaamheid.

3.2.4 Geluid

Geluid heeft grote invloed op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. We genieten ervan, bijvoorbeeld van muziek of een gesprek. Anderzijds ergeren we ons aan geluid, bijvoorbeeld aan verkeer of bedrijvigheid. Bovendien maakt teveel geluid ziek. Met de komst van de Omgevingswet wordt geluid een aspect wat de gemeenten zelf gaan regelen in een Omgevingsplan. Een groot deel van Rijksregelgeving die hierna genoemd wordt vervalt bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De gemeente Bergen voert de Wet Geluidhinder uit. De kern van de wet is dat geluidsgevoelige bestemmingen, worden beschermd tegen geluidhinder als gevolg van wegverkeer, spoorwegen en industrie.

Het beschermen van bijvoorbeeld het woonmilieu gebeurt aan de hand van vastgestelde zoneringen. De belangrijkste geluidsbronnen die in de Wet geluidhinder worden geregeld zijn industrielawaai, wegverkeerslawaai en spoorweglawaai, maar ook evenementen en horeca zijn belangrijke geluidsbronnen. Met de komende energietransitie zijn er ook nieuwe geluidsbronnen die een rol gaan spelen zoals windmolens. Vliegverkeer door de aanvliegroutes naar Schiphol zijn een andere bron van overlast.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet geluidhinder.
- Actieplan geluid 2018-2023 Agglomeratie Alkmaar.
- Milieubeleidsplan.
- Besluit Kwaliteit Leefomgeving (Bkl).

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Mobiliteit.
- Landschap.
- Economische zaken.
- Klimaat & energie.
- Gezondheid.

Nieuwe mogelijkheden voor wetgeving geluid

Als milieuaspect speelt geluid vooral een lokale rol. Daarom is de aanvaardbaarheid van geluid onder de Omgevingswet vooral aan Bergen zelf. Met het omgevingsplan bepaalt de gemeente straks voor elke locatie de gewenste geluidskwaliteit. De bescherming van geluidgevoelige gebouwen tegen geluid van bedrijven staat dan dus niet meer opgenomen in de algemene rijksregels (zoals nu in het Activiteitenbesluit). Dit staat in het omgevingsplan. Het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) biedt mogelijkheden voor maatwerk op het gebied van geluidsnormen. Met gebied specifieke regels voor activiteiten kan Bergen variëren in de gewenste akoestische kwaliteit voor zover dat daar wenselijk en aanvaardbaar is. De gebiedsspecifieke regels in het omgevingsplan kunnen zo bijdragen aan de realisatie van de gemeentelijke visie en ambities ten aanzien van geluid én gezondheid. Het gaat om geluid van lokale wegen, industrieterreinen en bedrijfsmatige activiteiten of activiteiten anders dan wonen. Het Bkl geeft voor al deze bronnen een standaardwaarde, waarvan gemotiveerd kan worden afgeweken. Daarnaast geeft het Bkl voor o.a. (spoor) wegen een grenswaarde die als harde grens dient, waarvan enkel bij uitzondering of in aangegeven gevallen kan worden afgeweken. Van de binnenwaarde in de woning, zoals genoemd in het Bkl, kan niet worden afgeweken. Met deze systematiek heeft de gemeente invloed op het akoestische klimaat. Het verhogen of verlagen van het toegestane geluid afkomstig van bedrijven heeft invloed op het vestigingsklimaat voor ondernemers. Een belangrijke wijziging is dat gemeente een basisgeluidsemissie voor lokale wegen moeten vaststellen en dat deze geluidbelasting gemonitord moet worden. Bij een (grote) toename ten opzichte van de basisgeluidsemissie moet de gemeente afwegen of er maatregelen genomen gaan worden. Als de grenswaarde wordt overschreden, moeten er maatregelen genomen worden. Hoe rigide de gemeente de basisgeluidsbelasting vastlegt, is een lokale afweging.

■ ONZE OPGAVE

De belangrijkste opgave voor de gemeente is om, samen met de Omgevingsdienst, te bepalen of er situaties zijn die vragen om andere waarde dan de standaardwaarde. Deze opgave richt zich vooral op bedrijfsmatige activiteiten. Daarnaast zal de basisgeluidsbelasting (voor wegen) in kaart gebracht moeten worden. Vervolgens moet de gemeente afwegen hoe rigide deze basisgeluidsbelasting wordt vastgelegd. Dit kan als omgevingswaarde in het omgevingsplan met een resultaat- of inspanningsverplichting waarbij een toename in geluidsbelasting niet of beperkt is toegestaan. Ook kan de gemeente kiezen om de

basisgeluidsbelasting niet als omgevingswaarde op te nemen maar te monitoren en maatregelen aftewegen op het moment van een (grote) toename in geluidemissie.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S:

- Gezondheid.
- Economische zaken.
- Ruimtelijke kwaliteit.

3.2.5 Luchtkwaliteit

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

Schone lucht is goed voor de gezondheid. De luchtkwaliteit in Bergen voldoet aan de normen uit de Wet Luchtkwaliteit. Dit wordt jaarlijks gemonitord door het Ministerie van I&M. Lucht die voldoet aan de wettelijke normen is echter nog niet automatisch gezond. De doelstelling en ambitie van Bergen is om de luchtkwaliteit verder dan de norm te verbeteren. Bij luchtkwaliteit zijn naast het Ministerie van I&M, de GGD en de provincie Noord-Holland betrokken. De GGD is als medisch adviseur betrokken. De provincie stimuleert gemeenten en bedrijven om maatregelen te nemen die de luchtkwaliteit verbeteren. De kwaliteit van de lucht wordt beïnvloed door gemotoriseerd vervoer, bedrijven en grootschalige woningbouwplannen (≥ 1.500 woningen). Deze invloed reikt zowel binnen de gemeentegrenzen als ver daarbuiten. In Bergen is geen sprake van sterk luchtverontreinigende bedrijven en grootschalige woningbouw.

Wij richten ons daarom op het verduurzamen van het vervoer door bijvoorbeeld het stimuleren van het elektrisch rijden, het verbeteren van de verkeersdoorstroming en het weren van luchtverontreinigende bedrijven.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Nationaal Preventie akkoord.
- Schone Lucht Akkoord (SLA).
- Wet luchtkwaliteit.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Gezondheid.
- Mobiliteit.
- Welzijn.

■ TRENDS

De openbare ruimte wordt intensiever gebruikt

Effect op de leefomgeving

De luchtkwaliteit in de gemeente komt de komende jaren onder druk te staan. Dit komt deels door de toename van mobiliteit, maar bijvoorbeeld ook door toename van open haarden.

Dit betekent meer emissies van fijnstof en stikstofdioxide die afkomstig zijn van wegverkeer en industrie. De Bergense luchtkwaliteit voldoet op dit moment nog steeds aan de daarvoor gestelde normen. Fijnstof heeft echter ook onder de grenswaarde schadelijke gevolgen voor de gezondheid.

Blootstelling aan luchtverontreiniging is nog steeds een substantiële oorzaak van ziekte en sterfte.

■ OPGAVE

Het spreekt voor zich dat elke gemeente streeft naar zo min mogelijke luchtvervuiling en fijnstof. De gemeente kan zich ervoor inzetten dat kinderen opgroeien in een rookvrije omgeving. Daarnaast kan houtrook beperkt worden door rookgaskanalen in nieuwe woningen te verbieden en geen subsidies te verlenen aan palletkachels of andere manieren van hout stoken. Ook bewustwording van bewoners kan hieraan bijdragen. Om de luchtkwaliteit verder te verbeteren, kan gemotoriseerd verkeer teruggedrongen worden, parkeerbeleid aangepast, actief vervoer meer gepromoot en nieuwe woningen, scholen en kinderdagverblijven op geruime afstand van industrie en wegen te bouwen. Het overige gemotoriseerde verkeer kan vervolgens schoner en stiller gemaakt worden. Dit is een onderwerp dat geregeld kan worden in het Omgevingsplan. In de omgevingsvisie zullen we keuzen moeten maken, die worden vertaald in regels voor dat plan.

Mensen zijn meer binnen

Mensen zijn veel in gebouwen en circa 70% van de tijd in hun eigen woning. Daarom is het voor iedereen belangrijk dat het binnenklimaat prettig en gezond is. In veel gebouwen is de 'binnenlucht' vuiler dan de buitenlucht.

Daarom is een goede luchtverversing nodig. Door energiezuinig bouwen neemt de luchtdichtheid van woningen toe. Daardoor worden ventilatievoorzieningen en ventilatiegedrag steeds belangrijker voor de kwaliteit van het binnenmilieu.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING

In veel gebouwen is de 'binnenlucht' vuiler dan de buitenlucht. Dit heeft invloed op gezondheid, welbevinden en prestaties van inwoners.

■ OPGAVEN

Het is voor iedereen belangrijk dat het binnenklimaat prettig en gezond is en ventilatievoorzieningen en ventilatiegedrag worden steeds belangrijker voor de kwaliteit van het binnenmilieu. Gemeenten mogen hogere (kwaliteits-)ambities stellen dan het Bouwbesluit, als deze

samen met eigenaren en/of ontwikkelaars worden ingevuld. Ook kan er beleid worden opgesteld om nieuwe gebouwen te plaatsen op plekken waar de luchtkwaliteit zo goed mogelijk is, of om meer groen aan te leggen op de grond, het dak en de gevel van gebouwen.

3.2.6. Water / Klimaatadaptatie

■ KORTE BESCHRIJVING VAN HET BELEID

In het Nationaal Bestuursakkoord Water is vastgelegd op welke wijze, met welke middelen en langs welk tijdspad gemeenten de grote wateropgave voor Nederland in de 21e eeuw willen aanpakken. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie verplicht gemeenten (en waterschappen, provincies en het Rijk) om ruimtelijke aanpassingen aan klimaatverandering te versnellen en te intensiveren. In de watervisie van provincie Noord-Holland worden kaders gesteld voor wateropgaven in Noord-Holland. Dit wordt gedaan op basis van de thema's Veilig en Schoon & Voldoende. De Kaderrichtlijn Water beschrijft waaraan de waterkwaliteit van open water in Europa moet voldoen. Het waterbeleid voor de gemeente Bergen staat verder beschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan Bergen en in het regionaal Waterplan Bergen, Castricum en Heiloo. In het gemeentelijk rioleringsplan staat beschreven hoe de gemeente invulling geeft aan haar zorgplicht voor de inzameling van stedelijk afvalwater en voor hemelwater en grondwater, zoals vastgelegd in de Waterwet. In het Waterplan staat beschreven hoe we open water inzetten voor natuur en recreatie en dat watermaatregelen aan dienen te sluiten bij de identiteit van een gebied.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

De volgende oplossingsstritten zijn de basis voor het waterbeleid:

- Waterkwantiteit: "vasthouden - bergen - afvoeren".
- Waterkwaliteit: "schoonhouden - scheiden - zuiveren".

Inzameling van stedelijk afvalwater

Als we specifiek naar de riolering kijken dan zijn er de volgende hoofddoelen:

- Duurzame bescherming van de volksgezondheid.
- Duurzame bescherming van natuur en milieu door het voorkomen van milieuschade:
 - door de aanleg van riolering of individuele afvalwatersystemen wordt de directe ongezuiverde lozing van water op bodem of oppervlaktewater voorkomen.
- Voorkomen van hinder veroorzaakt door:
 - instabiliteit van riolen die leidt tot gaten in de weg.
 - geur.
 - overlast en slechte bereikbaarheid bij werkzaamheden.
 - verstoppingen van het riool.

- Klantvriendelijke en kosteneffectieve organisatie door:
 - Informatie uitwisselen met de inwoners.
 - kritisch beschouwen van de uitgavenplanning.
 - intensieve regionale samenwerking.
- Hoe dikker het water bij de zuivering hoe beter. We leiden vies afvalwater naar de zuivering en verwerken of bergen schoon hemelwater zoveel mogelijk plaatselijk.

Hemelwater en grondwater

We gaan er voor zorgen dat klimaatverandering ons geen problemen gaat opleveren. Dit wordt op de volgende manier aangepakt:

- De riolering zorgt voor de afwatering van de bebouwde omgeving en voorkomt overlast door ook het hemelwater van pleinen, daken, wegen en dergelijke in te zamelen en af te voeren. Bij vervanging van het riool wordt een apart hemelwaterriool aangelegd om het vuilwaterriool te ontlasten.
- We richten ons op bovengrondse oplossingen om zware buien te verwerken, om wateroverlast en schade zoveel mogelijk te voorkomen.
- Door grondwater vast te houden waar mogelijk of juist af te voeren waar nodig. Dit kan met behulp van drainage-/infiltratiebuizen of infiltratiegreppels.
- Door een juiste inrichting van de openbare ruimte wordt wateroverlast voorkomen. Dit betreft maatwerk, zoals:
 - De aanleg van wegen onder afschot richting lager gelegen grond of sloot waar het regenwater geborgen kan worden.
 - Het beperken van verharding waarop water blijft staan (voldoende groen of waterpasserende verharding).
- Met alleen aanpassingen in de openbare ruimte is het niet mogelijk de doelen te behalen, aangezien circa de helft van het oppervlak particulier terrein is. We blijven de bewoners actief voorlichten over en betrekken bij het oplossen van waterproblemen.

Bij het nemen van (water)maatregelen wordt in samenwerking met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier het uitgangspunt dat recreatie en natuur een volwaardige plaats krijgen en dat aangesloten wordt bij de identiteit van het gebied. Daarom wordt ingezet op:

- “aansluiten bij identiteit van het gebied”. Water kan een waardevolle bijdrage leveren aan de woon en leefomgeving. Zeker gezien het unieke karakter van de nog bestaande waterlopen.
- “het zichtbaar maken van water”. Water vervult meerdere functies. Traditioneel worden vanuit waterbeheer de functies waterberging en de aan- en afvoer goed ingevuld. Het is echter zonde om het daartoe te

beperken. Ook recreatief gebruik en landschappelijke aankleding zijn belangrijk.

- “het breder bruikbaar maken van water”. Water kan rijk zijn aan waterleven. Dat verrijkt de ecologische waarde en belevingswaarde van het water.
- “het levensrijker maken van het water”.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Nationaal Bestuursakkoord Water
- Waterwet
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
- Gemeentelijk Rioleringsplan Bergen, 2016-2020
- Water boven water - Regionaal Waterplan Bergen, Castricum en Heiloo (HHNK, gemeenten)
- Watercompensatie bij aanvullende verharding (HHNK)
- Kaderrichtlijn Water (Europees beleid waterkwaliteit)
- Watervisie provincie Noord-Holland

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- **Groen**
Klimaatadaptatie vraagt om meer groen en dus ook om meer onderhoud. Een klimaatbestendige boom, die hitte en wateroverlast beperkt, heeft zowel boven- als ondergronds ruimte nodig.
- **Stedenbouw**
Bij het ontwerp van nieuwe wijken moet dit klimaat adaptief gedaan worden.
- **Landschap**
Zowel buiten bebouwd gebied als binnen bebouwd gebied zijn groen en water belangrijke onderwerpen voor zowel landschap als klimaatadaptatie.
- **Ruimtelijke Ordening**
Bij de aanleg van nieuwe wijken moet dit klimaat adaptief gedaan worden. Meer openbare ruimte geeft meer ruimte voor een klimaatbestendige inrichting. Dit kan tegenstrijdig zijn met de woningbouwopgave.
- **Sociaal domein**
Hittestress is een onderwerp dat ook de gezondheidszorg treft. Vooral de risico's van hittestress op ouderen.
- **Duurzaamheid**
De uitgangspunten van het waterbeheer zijn duurzaam; water niet afvoeren als het niet nodig is, schoon water niet langs de zuivering.
- **Energietransitie**
Het opbreken van de openbare ruimte voor energietransitie is een goed moment om klimaat adaptieve maatregelen te treffen.
- **Mobiliteit**
Een aanzienlijk deel van de huidige openbare ruimte is versteende parkeerplaats. De afweging tussen (versteende) parkeerplaatsen en een klimaat robuuste omgeving is een aandachtspunt.

■ TRENDS

Effect op de leefomgeving

De gemiddelde temperatuur op aarde stijgt. Er ontstaan extremere weertypen, zoals hete zomers, lange perioden van droogte en heftige neerslag. Deze weersextremen kunnen bijvoorbeeld leiden tot schade aan woningen door wateroverlast, schade aan funderingen door droogte of gezondheidsproblemen bij ouderen door hitte. Er wordt met regio Alkmaar gewerkt aan een strategie over klimaatadaptatie.

Om schade zoveel mogelijk te voorkomen moet de leefomgeving water robuust en klimaatbestendig gemaakt worden. Dat lukt alleen in samenwerking met overheden, burgers, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.

Het is duidelijk dat klimaatadaptatie vraagt om een nieuwe manier van boven- en ondergrondse ruimteverdeling. Een klimaatbestendige omgeving is slim ingericht voor de afvoer van water, heeft een beperkte hoeveelheid verharding en meer groen, of water passerende verharding. Bomen hebben hierbij de voorkeur omdat ze ervoor zorgen dat water kan infiltreren en verdampen. Verdamping en schaduw helpen ook om hittestress tegen te gaan in hete zomers. De WHO stelt dat vanaf iedere woning een miniparkje op loopafstand toegankelijk zou moeten zijn (op maximaal 300 meter minstens 0,5 ha groen). Er wordt in 2020 groenbeleid ontwikkeld voor de gemeente Bergen, hier is klimaatadaptatie een belangrijk onderdeel van, zie hoofdstuk 'binnenstedelijk groen en spelen'. Drainage-/infiltratiebuizen in de ondergrond zorgen daarnaast voor aan- en afvoer van water in droge dan wel natte periodes.

Bewoners worden gestimuleerd om regenwater te bergen en te laten infiltreren op eigen terrein. Dit past bij het uitgangspunt "vasthouden - bergen - afvoeren". Hierdoor worden de riolen ontzien en ontstaat er minder snel wateroverlast.

■ OPGAVE

In 2018 is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie vastgesteld waarin gemeenten en andere overheden het doel hebben meegekregen om Nederland in 2050 klimaatbestendig en water robuust ingericht te hebben.

■ BUCH RELEVANTIE

Op regio Alkmaar niveau wordt aan beleid gewerkt voor klimaatadaptatie. De klimaatkwetsbaarheden zijn in beeld gebracht. Uit de stresstest-resultaten blijkt dat er gebieden zijn met risico's op (grond)wateroverlast,

onbegaanbare wegen bij hevige regenval of hittestress. Hierop volgen risicodialogen en wordt een strategie en uitvoeringsagenda opgesteld in 2020.

Water houdt zich daarnaast niet aan gemeentegrenzen. Ook in de uitvoering zullen gemeentegrensoverschrijdende maatregelen aan de orde komen.

3.2.7 Circulaire economie

Stand van Zaken

Circulaire Economie wordt een belangrijk thema de komende jaren maar heeft nog maar beperkt aandacht gehad binnen de gemeente. Een visie en prioriteiten zijn nog niet gedefinieerd. De landelijke overheid heeft als doel gesteld om in 2030 maar 50% primaire grondstoffen te gebruiken en in 100% circulair te zijn in 2050.

Wat is een circulaire economie?

Grondstoffen raken op, zoals fossiele brandstoffen of de edelmetalen die in onze telefoons, laptops, windmolens en zonnepanelen zitten. In een circulaire gemeente zorgen we ervoor dat grondstoffen en materialen (lokaal) worden hergebruikt en niet verloren gaan. Doordat we volop inzetten op hergebruik van grondstoffen zorgen we dat onze economie kan blijven draaien ondanks dat primaire grondstoffen steeds schaarser worden, zorgen we voor meer lokale werkgelegenheid in de reparatie en verwerkingssector en nieuwe businessmodellen voor lenen en delen. We doen dit binnen de grenzen van de natuur. Op die manier creëren we in onze gemeente een economie en welvaart die rekening houdt met natuur en dier én arbeidsomstandigheden hier en in andere landen: een Circulaire- of Kringlooeconomie.

In een Circulaire Economie worden product- en waardenketens opnieuw ontworpen, zodat ze energie- en materiaalzuinig, demonteerbaar, modulair en opnieuw inzetbaar zijn. Dit thema raakt dus alle sectoren en heeft ook een grote invloed op hoe we gaan bouwen, land gebruiken, ons afval inzamelen en onze openbare ruimte inrichten. In dit document worden nog geen specifieke maatregelen besproken, omdat de gemeente die nog moet ontwikkelen, ermee moet experimenteren en bepalen waar de focus ligt. Wel worden een aantal ontwikkelingen weergegeven waar rekening mee gehouden moet worden in de toekomst.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN

Daarnaast wordt een haalbaarheidsstudie naar een Circulair Centrum uitgevoerd, een milieustraat met de nadruk op faciliteiten voor hergebruik, repareren en betrokkenheid van inwoners.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

Beleidsdocumenten:

- Nederland Circulair in 2050.
- Grondstoffenakkoord.
- Transitieagenda's op vijf sectoren:
 - Voedsel & Biomassa.
 - Consumptiegoederen.
 - Bouw.
 - Maakindustrie.
 - Kunststoffen.
- Uitvoeringsagenda Circulaire Economie 2019-2023.

Doelstellingen:

- 50 % minder gebruik primaire grondstoffen in 2030.
- 100% minder gebruik primaire grondstoffen in 2050.

Doelstellingen Sector Consumptiegoederen:

- De jaarlijkse hoeveelheid huishoudelijk restafval is in 2020 maximaal 100 kg per persoon en in 2025 maximaal 30 kg per persoon per jaar.
- In 2022 is de hoeveelheid restafval van bedrijven, organisaties en overheden dat vergelijkbaar is met huishoudelijk restafval gehalveerd (tov cijfers 2012).
- In 2025 gaan burgers en bedrijven zo om met consumptiegoederen, dat deze in de kringloop kunnen blijven en dat geen zwerfafval achterlaten de norm is.

Beleidsdocument:

- Realisatieplan visie LNV: op weg met nieuw perspectief.

Doelstelling:

- Nederland koploper kringlooplandbouw in 2030.

■ TRENDS

De Circulaire Economie is een voorwaarde voor energietransitie. Het tempo van de energietransitie hangt af van de beschikbaarheid van duurzame grondstoffen, aardmetalen en biomassa. Daarom is er integraal en nieuw beleid nodig. Beleid dat zich niet alleen richt op technologische innovaties, maar ook op sociale innovaties, nieuwe vormen van ketensamenwerking, de ontwikkeling van concepten op het gebied van modulair samengestelde producten en innovatief hergebruik. Beleid dat ervoor zorgt dat iedereen kan profiteren van een inherent duurzame, circulaire economie.¹

De komende jaren kunnen we verwachten dat de Rijks-overheid steeds meer de Circulaire Economie integraal met Energietransitie gaat oppakken, nieuwe programma's, verplichtingen en doelstellingen gaat definiëren om te komen tot de doelstelling van 50 % minder gebruik van

primaire grondstoffen in 2030. Naast het terugdringen van het eigen afval van de gemeenten kunnen we ook denken aan meer kwantitatieve doelstellingen met betrekking tot circulair inkopen van gemeenten. Rijkswaterstaat en de MRA hebben bijvoorbeeld als doel gesteld om in 2030, 100% circulair in te kopen. Landelijke trends kunnen zijn:

- Meer belasting op primaire grondstoffen, minder op arbeid.
- Regelmatig aangescherpte wetgeving en doelstellingen op het gebied van hergebruik, bouw en gebiedsontwikkeling.
- Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor een toenemend aantal productgroepen en/of levensfasen, zoals naar meubels en textiel.
- Experimenteerruimte voor gemeenten met betrekking op wet- en regelgeving.

■ EFFECTEN OP DE LEEFOMGEVING

Hierbij kunnen we aan de aan de volgende ontwikkelingen denken:

Kringlooplandbouw: De gemeente geeft ruimte voor kringlooplandbouw, meer lokale voedselproductie, coöperaties van inwoners, voedselbossen en nieuwe circulaire verdienmodellen voor boeren en telers.

Circulair Bouwen: Bij circulair bouwen worden zo min mogelijk primaire grondstoffen gebruikt en wordt het gebouw zo ontworpen dat het makkelijk uit elkaar te halen/modulair is en de onderdelen herbruikbaar zijn; remontabel. Het gebouw wordt een grondstoffendepot. Niet alleen gebouwen kunnen we circulair bouwen maar ook in de openbare ruimte, van wegen en bruggen tot speeltuinen, kunnen we duurzame, niet primaire materialen gebruiken en rekening houden met modulair ontwerp en wisselende functies.

Afvalinzameling en milieustraten zullen zich steeds meer gaan richten op reparatie en een zo hoogwaardig mogelijk hergebruik van producten en materialen.

■ OPGAVE

De opgave is in eerste instantie om de organisatie in te richten op circulair inkopen en een programma op te stellen met prioriteiten voor Circulaire Economie in de gemeente, zowel gericht op de interne bedrijfsvoering, ondersteunen van lokale ondernemers, educatie en nieuwe werkgelegenheid in de Circulaire Economie. Momenteel is er nog geen capaciteit of budget beschikbaar gesteld om hier aan te werken.

¹ SERmagazine; een circulaire economie bereik je niet alleen maar met energietransitie.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

Circulaire Economie kan gezien worden als een herontwerp van onze economie, sectoren, ketens, businessmodellen en producten en productieprocessen, gericht op vermindering energieverbruik, consumptie en gebruik van primaire grondstoffen waarbij lokale ketens/kringlopen gesloten worden en de economie functioneert binnen de capaciteit van ecosystemen. Dit kan geïntegreerd worden in en raakt aan alle onderdelen van de bedrijfsvoering zoals afval, inkoop, huisvesting en ook landschap, gebouwde omgeving en de lokale economie.

■ BUCH RELEVANTIE

Vooral circulair inkopen en verankering in de bedrijfsvoering vraagt een BUCH brede aanpak. Het ondersteunen van ondernemers in de omslag naar een circulaire economie (denk aan circulair toerisme of landbouw), educatie en nieuwe bedrijvigheid kan per gemeente ingericht worden.

3.3 Mobiliteit

De gemeenteraad van Bergen ziet een toenemend spanningsveld tussen al haar bezoekers en de leefbaarheid van de inwoners zelf. De oplossing moet worden gezocht in een mix aan maatregelen die samen de overlast merkbaar zullen verminderen en de leefbaarheid vergroten.²

De gemeente Bergen en de regio Alkmaar zijn onderdeel van Noord-Holland en nauw verbonden met de MRA. De verbindingen van Bergen en Schoorl zijn vooral gericht op Alkmaar (bus, N510 en diverse fietsroutes). De Egmondse zijn behalve op Alkmaar ook gericht op Heiloo en Castricum (bus, buurtbus, N512, Zeeweg en fietsroutes). Voor ov is Bergen afhankelijk van busverbindingen (m.n. naar Alkmaar) en de buurtbus (Egmond- Schoorl).

Door de korte reisafstand tot de MRA is Bergen zeer geliefd bij bezoekers. Dat levert druk (en overlast) van autoverkeer op over de N510, dwars door de kern van Bergen naar Bergen aan Zee en over de N512 vanaf de Castricumse Zeeweg door de Egmondse naar Egmond aan Zee en Bergen aan Zee.

De A9 /N9 leidt doorgaand autoverkeer richting Den Helder en verder om de kernen heen. Daarnaast vreest Egmond Binnen overlast van kustverkeer over de Heilooër Zeeweg, wanneer de afrit van de A9 bij Heiloo gereedkomt. De gemeente is verder zeer geliefd bij fietsers, met name recreatief op de fietspaden in het duingebied.

² Vrij naar Nieuw Vertrouwen, formatieakkoord gemeente Bergen 2019-2022.

Uitgangspunten

- Regionale samenwerking met omliggende gemeentes in de regio Alkmaar.
- Inzet op ketenmobiliteit, waarbij fiets en ov belangrijke schakels zijn: goed ov en toekomstbestendige fietsvoorzieningen.
- Daarnaast blijft een robuust hoofdwegennet belangrijk.
- Inzet van Smart Mobility om bestaande infra beter te benutten.
- Blik op innovatieve en duurzame mobiliteitsontwikkelingen.
- Toegankelijkheid voor iedereen.
- Een prettige en leefbare omgeving.
- Reduceren van spanning tussen kort en lang-parkeerders.
- Vergroten van de verkeersveiligheid: op naar nul verkeersdoden (SPV).
- Vrijheid om te bewegen voor iedereen, keuzevrijheid om te kiezen voor fiets, auto en/of ov. Of om te lopen.
- Gezondere inwoners door bevorderen van bewegen en actieve mobiliteit.

In 2019 is een gezamenlijk regionaal ontwikkelbeeld mobiliteit opgesteld. Deze wordt nu projectgewijs uitgewerkt tot en regionale agenda. Hieronder vallen projecten die de bereikbaarheid van de regio verbeteren. Dit zijn onder meer:

- Projecten op het gebied van het fietsnetwerk.
- Versterken van het openbaar vervoer: spoordossiers.
- Bereikbaarheid met de auto: Ring Alkmaar, afslag A9.
- Bereikbaarheid van de kust.
- RMP.
- Ontwikkeling stationsgebieden.

Op dit moment werken we deze regionale agenda uit. In 2020 leggen we deze ter besluitvorming voor aan de raden. Daarnaast wordt gewerkt aan een regionaal mobiliteitsplan met als doel de mobiliteit klimaatneutraal maken door verdere verduurzaming.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

Bovenliggende bestuurslagen:

- Provinciale omgevingsvisie NH2050.
- Regionale ontwikkelbeeld mobiliteit (regio Alkmaar 2019).
- OV Toekomstbeeld 2040.
- SPV: landelijk (en provinciaal) Strategisch plan verkeersveiligheid.
- CROW-normen (diverse publicaties, o.a. ASVV) met o.a. richtlijnen duurzaam veilige inrichting; richtlijnen fietsvoorzieningen en obstakelvrije voetgangersruimte.

- VN-verdrag gehandicapten (Openbare ruimte (loop-routes) toegankelijk met rolstoel, voor blinden en slechtzienden).

Gemeentelijk

- Nota Parkeernormen Bergen (2009, herziening 2014).
- Gastvrij Parkeerbeleid (okt 2013).
- Ruimtelijk Parkeerbeleid (in voorbereiding).
- Wegcategoriseringsplan 2005.
- Beleidsplan Wegen.
- Fietsbeleidsplan (2016).
- PVE voor inrichting openbare ruimte (inclusief normen ruimte voor voetgangers).

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Landschap.
- Recreatie en toerisme.
- Ruimtelijke Ordening.
- Stedenbouw.
- Sociaal domein; welzijn en armoede.
- Energie en klimaat.
- Economie.
- Gezondheid.
- Openbare ruimte.
- Duurzaamheid.
- Veiligheid.
- Welzijn.

■ TRENDS

Mobiliteit blijft groeien

De behoefte aan mobiliteit neemt al decennialang toe en de verwachting is dat deze groei ook in de regio Alkmaar doorzet. Dat komt onder meer door economische groei, toenemende woon-werk-afstanden, bescheiden groei van het aantal inwoners in de gemeente, groei in de regio Alkmaar en een forse groei in de MRA. Ook woningbouw in de regio, meer evenementen, een toenemende recreatiedruk in de kuststrook en een vergrijzende bevolking met ouderen die langer mobiel blijven, zorgen voor meer groei.

Mensen zullen echter de effecten van meer verkeer in een bredere maatschappelijke context als negatief ervaren, door geluidsoverlast, de aantasting van de leefbaarheid, verkeersveiligheid en luchtkwaliteit en door de beperkte doorstroming van autoverkeer. Meer verkeer legt een zware claim op de beperkte ruimte. Dat geldt vooral voor het rijdende verkeer en nog sterker voor parkerende auto's in woonwijken en bij voorzieningen. Terwijl veel ondernemers in de kernen afhankelijk zijn van bezoekers, wordt het toenemend autoverkeer van die bezoekers onhoudbaar voor de leefbaarheid.

Mede dankzij de e-bike blijven veel **ouderen** langer zelfstandig wonen. Schaduwkant is een toename van ongevallen, waarbij ouderen betrokken zijn. Uitdaging is om de omgeving senior-proof te ontwerpen en ouderen veiliger in het verkeer te laten bewegen.

De e-bike kan daarnaast forenzen verleiden om niet meer met de auto naar hun werk te rijden.

De verscheidenheid van nieuwe voertuigen zoals speed-bikes, BIRO's³ en e-steps is zowel een kans als een probleem.

Technologische ontwikkelingen kunnen bijdragen aan betere benutting van bestaande infrastructuur (Mobility as a Service, MaaS), een impuls geven aan het behalen van doelstellingen op het gebied van de energietransitie en aan het opvangen en faciliteren van de groeiende (duurzame) mobiliteit. Denk aan openbaar vervoer dat zich aanpast aan de vervoersvraag en aan elektrische en autonoom rijdende voertuigen. Dit brengt echter ook tal van onzekerheden met zich mee, zoals het effect van zelfrijdende voertuigen, de laadstructuur voor elektrische auto's (en de rol van de gemeenten daarin) en de gevolgen voor het particuliere autobezit. Meer elektrisch rijden leidt tot minder geluidhinder (is dus niet altijd veiliger) en minder emissies. Dat kan ertoe leiden dat de (milieu-)belemmeringen van het verkeer minder zwaar gaan wegen in plannen voor bijvoorbeeld woningbouw of natuurontwikkeling, maar biedt geen vermindering van het ruimtegebruik.

Door de toenemende populariteit van **deelmobiliteit** is mogelijk minder ruimte nodig voor stilstaande auto's. Deelmobiliteit en MaaS⁴ kan ertoe leiden dat reizigers bewuster andere manieren kiezen voor hun (keten)reis dan alleen de auto.

■ OPGAVE

Onze opgave is het realiseren van een goede en veilige bereikbaarheid voor iedereen met zo min mogelijk overlast en zonder schadelijke aantasting van de omgeving en het landschap.

De opgaven op het gebied van energietransitie⁵ en verkeersgezondheid hebben grote impact op toekomstige mobiliteit. Daarom zetten we in op ketenmobiliteit, maar

³ Kleine vierwielige elektrisch bromfietsen, zoals golfkarretjes.

⁴ Mobility as a Service: In plaats van persoonlijke vervoermiddelen, gebruik van een keten van verschillende vervoersmiddelen via een abonnement (vgl. NS Businesscard).

⁵ <https://www.fietzersbond.nl/ons-werk/verkeersgezondheid/>.

ook is een upgrade van de bestaande infrastructuur nodig. Verder is het belangrijk om de bereikbaarheid van de kust te verbeteren: minder overlast op piekdagen en betere bereikbaarheid voor wandelaars, fietsers en openbaar vervoer.

Alle inwoners moeten vrij hun vervoermiddel kunnen kiezen. (Relatieve) armoede mag niet leiden tot vervoersarmoede. Daarom moeten goedkope opties zoals fiets en lopen aantrekkelijk zijn, de buurtbus en aanvullend vervoer bereikbaar. Om de keuzevrijheid voor kinderen en ouderen te kunnen garanderen, zal de aantrekkelijkheid van de keuze voor motorvoertuigen ingeperkt moeten worden.

Belangrijke onderdelen van **ketenmobiliteit** zijn lopen, fietsen en ov.

Voor **voetgangers** is de obstakelvrije trottoirbreedte afgestemd op het gebruik. De inrichting moet toegankelijk voor mensen met een beperking, senioren én veilig zijn zodat kinderen zelfstandig van en naar school of het sportveld kunnen. Kortom, de omgeving moet goed zijn ingericht voor iedereen van 8 tot 80.

De **fiets** wordt gezien als deel van de oplossing van het bereikbaarheidsprobleem, draagt bij aan duurzaamheidsdoeleinden en is een gezond vervoermiddel voor alle doelgroepen. Ze moet daarom naast een aangenaam voor- en natransport voor ov, een veilige en directe manier zijn om van A naar B te komen.

Bergen heeft geen eigen treinstation, de verbindingen van en naar met name de stations van Alkmaar en Heiloo (voor de Egmondse) zijn van belang voor zowel inwoners die naar de Kop, Hoorn en vooral de metropoolregio reizen enerzijds, en voor bezoekers uit die gebieden anderzijds. Een goede bediening van die treinstations is van groot belang, waarbij een hoge frequentie nog belangrijker is dan een snellere verbinding. Dat geldt uiteraard voor de rechtstreekse verbindingen naar Alkmaar enerzijds en Amsterdam, Nijmegen en Zuid-Limburg anderzijds, maar zijn nadrukkelijk ook gewenst naar Haarlem-Leiden-Den Haag (Kennemerlijn) en via Sloterdijk naar Schiphol.

Inzet op ketenmobiliteit betekent beter natransport vanaf station Heiloo en Alkmaar. De kust moet ook zonder auto (met bus, deelfiets en aanvullend vervoer) beter bereikbaar worden.

Het **ruimtegebruik** van parkerende auto's in de dorpskernen en woonwijken staat tegenover leefbaarheid, ruimte voor fietsers en voetgangers en het ruimtegebruik voor spelen en groen. In de gemeente Bergen is de druk met name hoog door het grote aantal bezoekers. Daarom wordt het parkeerbeleid geëvalueerd. Het beperken van de parkeerdruk in kernen en woonwijken kan gerealiseerd worden door fiets- en deelauto-gebruik te stimuleren. Ook ketenmobiliteit van ov met fiets/ voet en kustbussen helpt hierbij, net als transferia met aantrekkelijk natransport (o.a. fiets).

Parkeerbeleid volgt nu de vraag. Met juiste maatregelen kan de parkeerdruk (en - norm) bij woningen en voorzieningen afnemen. Deze gewonnen ruimte kan ingezet worden voor voetgangers, fietsers, ruimte om te spelen en verblijven en groen. Het voorkomt dat de huidige aantrekkelijkheid van de kernen verloren gaat.

In het kader van de SPV wordt gewerkt aan een grotere **veerkracht**, minder verkeersslachtoffers en nul verkeersdoden. Hiertoe wordt met een risico-gestuurde aanpak gewerkt aan duurzaam veilige infra, doeltreffende gedragsbeïnvloeding (incl. educatie) met gerichte handhaving als sluitstuk. De schoolomgeving moet veiliger voor kinderen, niet alleen door inrichten van schoolzones, maar ook door het aanpassen van (verkeers-)gedrag van ouders. Betere routes en bewegwijzering voor zwaar verkeer (touringcar, vrachtverkeer) moet onderzocht.

Een duurzaam veilige inrichting blijft de norm. Dat maakt onderscheid tussen openbare ruimte waar de verkeersfunctie dominant is (GOW's⁶) en woongebieden (ETW's⁷), waar langzaam verkeer (en parkeren) dominant is. Daarnaast zijn er bijzondere plekken (pleinen, (mini)parken, groenparels, speelplekken) waar verblijven recreatie/ bewegen, rust en ontmoeten) dominant is.

Ook interlokale wegen, zoals de N9, moeten veiliger.

Verkeer kan onveilig zijn. De andere kant is dat **actieve mobiliteit** bijdraagt aan ieders gezondheid, fitheid en productiviteit. De gemeente kan door de inrichting van de ruimte en andere maatregelen haar inwoners daartoe verleiden.

⁶ Gebiedsontsluitingswegen, veelal 50 km/h.

⁷ Erftoegangswegen, veelal 30 km/h.

Traditionele items in gvvp:

Bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid.

In omgevingsvisie verbreding naar:

- **Veilig en gezond** => actieve mobiliteit.
- **Duurzaam** => trein, (e-)bike, e-auto, thuiswerken.
- **Prettige leefbare omgeving** => stil, veilig spelen, bewandelbaar.
- **Economisch functioneren** => bereikbaarheid en forens in de keten.
- **Voor iedereen** => fiets verzacht mobiliteitsarmoede en van 8 tot 80.

3.4 Landschap, natuur en openbare ruimte in de Binnenduinrand van de gemeente Bergen

■ KORTE BESCHRIJVING VAN HET BELEID

Het buitengebied van Bergen bestaat uit een divers landschap vol contrasten. De kleinschaligheid van de binnenduinrand en de openheid van de polders geven het gebied zijn landschappelijke schoonheid. Daarnaast is het gebied van grote waarde voor de natuur, de agrarische productie en als ruimtelijke buffer tussen stedelijke gebieden. Ongeveer de helft van de gemeente heeft een natuurstatus. Het buitengebied heeft verder de functie van woon-, werk-, recreatie- en toeristisch gebied. De veelheid van functies brengt een even grote hoeveelheid van dilemma's en keuzes met zich mee.

Duinen

De duinen van Bergen, Egmond en Schoorl zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland van Rijk en provincie en zijn Natura 2000 gebied. Het gevarieerde reliëf vormt een uniek duinmilieu met duingraslanden, duinvalleien, duinmeertjes, stuivend zand, heide en bos. De bossen kwamen van nature niet voor, deze zijn in de 19e en 20e eeuw aangeplant. Karakteristiek is de overgang in bodemgesteldheid van kalkrijk naar kalkarm, die weer spiegeld wordt in de vegetatie. De beheerders van het duingebied, PWN en Staatsbosbeheer richten zich op herstel en behoud van natuurwaarden, zoals vastgelegd in de verschillende beheerplannen. Eén van de doelen is het terugdringen van de effecten van de stikstofdepositie. Verder heeft een deel van de duinen een functie bij de waterwinning. De duinen zijn verder onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland, waarvoor de provincie kenmerken en waarden heeft beschreven die moeten worden behouden.

Binnenduinrand

De binnenduinrand vormt een kleinschalig, gevarieerd, recreatief overgangslandschap. In Bergen en Schoorl heeft de binnenduinrand een vrij besloten karakter, met veel groen, zoals landgoed het Oude Hof. Rond de Egmondse is de structuur meer open. De Heereweg, als doorgaande noord-zuid route vormde de aanleiding voor het ontstaan van de dorpskernen in de binnenduinrand. De binnenduinrand heeft zich steeds meer van een agrarisch gebied ontwikkeld tot een typisch dorps-

randengebied, met ruimte voor allerlei functies. Er is ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen met behoud van de bijzondere ruimtelijke kwaliteit. Verrommeling wordt tegengegaan.

Bijzonder is dat er in het lint nog veel 'gaten' aanwezig zijn. Doorkijkjes richting de polders. De waardevolle doorkijkjes zijn in de bestemmingsplannen beschermd en blijven gevrijwaard van bebouwing en beplanting.

Poldergebied

De landbouw is de grootste grondgebruiker in het gebied. Het agrarisch gebruik kenmerkt zich door veehouderij in het noordelijk deel. In het zuidelijk deel van de gemeente neemt het gebied met bollen toe.

De sector werkt in een complexe beleidsomgeving. Er wordt ruimte geboden aan schaalvergroting, wanneer dit bedrijfseconomisch wordt onderbouwd en past binnen de kaders voor het behoud en versterking van het landschap. Schaalvergroting in zowel de bollensector als de veehouderij is maatwerk per bedrijf. Daarnaast worden mogelijkheden geboden om verbredingsactiviteiten te ontplooiën die ondergeschikt zijn aan de agrarische functie. Binnen het gebied is geen ruimte voor intensieve veehouderij. Er vindt zeer incidenteel agrarische nieuwvestiging plaats. De voorkeur gaat uit naar hergebruik van bestaande bedrijfsgebouwen. Buiten de bollenconcentratiegebieden worden geen nieuwe bollengronden ontwikkeld.

Delen van het poldergebied zijn door de provincie aangewezen als stiltegebied. Het stiltegebied is bijzonder vanwege het contrast met de dorpen in de binnenduinrand. De stilte is van belang vanwege de positieve werking voor weidevogels en voor recreatie.

Verspreid over de Strandvlakte Noord-Kennemerland liggen meerdere grote weidevogelkerngebieden. In het noorden betreft dit de Harger- en Pettemerpolder, Groeterpolder en Grootdammerpolder. De polders zijn open, weids en stil, en daarmee geschikt voor weidevogels. In het centrale deel omvat het weidevogelkerngebied delen van de Bergermeerpolder, Egmondermeer en Sammerspolder. De weidevogelstand is echter sterk achteruit gegaan. Het beleid van de provincie is hier gericht op het verbeteren en in stand houden van broed- en opgroeimogelijkheden voor weidevogels. Dit gebeurt onder meer door subsidie te verlenen aan natuurorganisaties en agrarische collectieven voor het beheer van weidevogelgebieden.

Bijzondere landschapselementen

In het landschap komen bijzondere landschapselementen voor, zoals molens, stolpboerderijen, kenmerkende verkelingsstructuren, duinrellen, enz. Structuren van stolpboerderijen hebben binnen het regime van het Bijzonder Provinciaal landschap een extra beschermingsstatus gekregen. Stolpen zijn met name aanwezig langs de duinzoom en langs het Noordhollandsch Kanaal. De stolpenstructuur geeft uiting aan de Noord- Hollandse agrarische geschiedenis.

Langs de duinen stroomt kwelwater via duinrellen het agrarisch gebied in. Een aantal van de duinrellen herbergt bijzonder waardevolle flora. In het Landschapsontwikkelingsplan van de gemeente wordt extra aandacht gevraagd voor de instandhouding van de duinrellen.

Het gebied tussen Alkmaar en de duinen geldt als een van de mooiste polderlandschappen van Noord-Holland. Dit gebied heeft een grote cultuurhistorische betekenis door de kronkelende duinrellen, de kaden en dijken en de onregelmatige en kleinschalige blok en verkaveling. Het oorspronkelijke laatmiddeleeuwse verkavelingspatroon is hier over grote delen nog intact. Binnen de bescherming van het Bijzonder Provinciaal Landschap wordt ingezet op behoud van deze landschappelijke karakteristieken.

■ **WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?**

De gemeente streeft naar een mooi, vitaal buitengebied waar inwoners graag wonen, recreëren en hun kinderen op laten groeien. Waar toeristen graag naartoe komen om hun vakantie door te brengen en ondernemers een goede boterham verdienen. Met een landschap dat kunstenaars blijft inspireren. De gemeente wil de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten en natuurwaarden behouden, versterken en herstellen. Ruimtelijke kwaliteit is van groot belang bij nieuwe ontwikkelingen, zoals inpassen van verblijfsrecreatie, woningbouw en agrarische bebouwing.

De belangrijkste uitgangspunten zijn

Het is belangrijk dat de verdeling en leesbaarheid in het landschap wordt behouden en waar mogelijk versterkt. Van west naar oost is vooral de opbouw in zee/strand, duinen, strandwallen (bebost, landgoederen) en strandvlakte (open, weide- of bollenland) belangrijk. Inclusief de bijbehorende zichtlijnen, panorama's en iconen.

Landschappelijke kernkwaliteiten zijn:

- De zichtbare ontwikkelingsgeschiedenis in het landschap.

- De belevingselementen zoals openheid, duisternis en stilte.
- De natuurlijke waarden zoals duinen, duinrellen, weidevogelgebieden en bloemrijke graslanden.
- De aanwezige historische structuurlijnen zoals verkavelingsstructuren, dijken en vaarten.
- De aanwezige cultuurhistorische objecten zoals molens, stolpboerderijen en het WOII-erfgoed.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet Natuurbescherming (Rijk).
- Beheerplannen Natura 2000 (provincie).
- Omgevingsvisie NH2050 (provincie).
- Programma Natuurontwikkeling 2020-2024 (provincie).
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (provincie).
- Bijzonder Provinciaal Landschap (provincie, nog niet vastgesteld).
- Ontwikkelingsbeeld Regio Alkmaar (regio).
- Structuurvisie Landelijk Gebied Gemeente Bergen (gemeente).
- Landschapsontwikkelingsplan Gemeente Bergen (gemeente).
- Bestemmingsplannen Landelijk Gebied Noord, Landelijk Gebied Zuid, Duingebied (gemeente).
- Diverse gemeentelijke beleidsregels, o.a. die betrekking hebben tot het hebben en houden van paarden en paardenbakken.

■ RELATIE MET ANDER THEMA'S

- Cultuurhistorie.
- Bodem, water.
- Openbare ruimte.
- Klimaat.
- Toerisme, recreatie.
- Gezondheid.

■ TRENDS

Achteruitgang biodiversiteit

Tweejaarlijks worden voor de hele provincie de resultaten van de monitoring van de biodiversiteit gepresenteerd. Uit de monitoring blijkt dat kwetsbare biodiversiteit, soorten van bijzondere leefmilieus, zeldzame soorten en soorten van landbouwgebieden nog steeds afnemen. De sterke achteruitgang van biodiversiteit in natuurgebieden lijkt door alle gerichte maatregelen af te vlakken.

Toename recreatiedruk in natuurgebieden

De laatste jaren wordt de recreatiedruk in het duingebied steeds groter. De vele recreanten beperken het ongestoorde genieten en komen soms met elkaar in conflict.

Landbouw

Het aantal agrarische bedrijven blijft verder afnemen.

Functieverandering

Waar agrarische bedrijven stoppen vindt een functieverandering plaats. Door ontwikkelingen op en rond erven of hobbymatige activiteiten vindt een afname plaats van de agrarische identiteit. In plaats van koeien zijn er steeds meer paarden in het buitengebied te vinden.

■ OPGAVEN

Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit draait om het samenspel van nieuw en oud en de balans tussen behoud en ontwikkeling bij het maken van keuzen over de toekomst van het landschap. Zonder behoud geen verleden, maar zonder ontwikkeling geen toekomst. Kortom, ruimtelijke kwaliteit ontstaat als nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen aansluiten op de huidige kwaliteiten van het landschap.

Biodiversiteit

In de provinciale Omgevingsvisie NH2050 wordt biodiversiteit als één van zeven kernopgaven voor de komende decennia gepresenteerd. Naast het realiseren van meer natuurgebieden van een goede kwaliteit is het van belang dat de natuur het niet zelf maar moet oplossen, maar dat alle partijen, zowel overheden als particuliere initiatiefnemers zelf een bijdrage leveren aan natuur en biodiversiteit. Zo is het van groot belang om bij ontwikkelingen, zoals veranderingen in de landbouw, de energietransitie en de uitbreiding van woongebieden en infrastructuur rekening te houden met natuur (natuurinclusief ontwikkelen).

Transformatie landbouw

De agrarische sector staat voor een grote transformatieopgave: aanpassen aan de stikstofproblematiek, minder gewasbeschermingsmiddelen, omschakeling naar duurzame productie, richten op biodiversiteit.

Energietransitie en landschap

De energietransitie heeft effect op het landschap. Groot-schalige toepassing van zonnepanelen zorgt voor een industriële laag in het landschap. Windturbines zijn van ver zichtbaar in het open gebied. De energietransitie is een ontwerp-opgave die vraagt om een zorgvuldige aanpak.

■ RELATIE NAAR ANDER THEMA'S

De algemene ambitie is om ruimtelijke ontwikkelingen:

- bij te laten dragen aan het zichtbaar en herkenbaar houden van de landschappelijke karakteristiek.

- bij te laten dragen aan het versterken van (de beleving van) openheid en helder te positioneren ten opzichte van de ruimtelijke dragers.

■ BUCH RELEVANTIE

Het landschap verbindt. Het open agrarisch gebied van Noord Kennemerland vormt een verbindende en gemeentegrens overschrijdende factor. Het gebied heeft eenzelfde ontstaansgeschiedenis en eensluitende opgaven.

Landschap/binnenstedelijk groen en spelen (gemeente Bergen)

■ KORTE BESCHRIJVING VAN HET BELEID

De gemeente Bergen is een groene gemeente, niet alleen buiten maar ook binnen de kernen. Dat willen we zo houden en waar mogelijk versterken. Veel en gevarieerd groen draagt bij aan een aantrekkelijke, gezonde en klimaatbestendige leefomgeving en biedt ruimte voor flora en fauna/biodiversiteit.

Biodiversiteit en klimaatadaptatie zijn relatief nieuw en vragen om meer ruimte voor groen binnen de kernen. Bij de actualisering van het groenbeleid in 2020 zijn dit aparte thema's.

Deze extra ruimtevraag voor openbaar groen binnen de kernen concurreert met de vraag naar meer woningen, wegen en parkeerruimte en de wens om het buitengebied open te houden. Bij de actualisering van het groenbeleid en het opstellen van de omgevingsvisie zijn keuzen onontkoombaar.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

- Bergen is een groene gemeente met veel bomen, heel veel bomen. Veel inwoners voelen zich betrokken bij hun groene woonomgeving. Veel bezoekers vinden het prettig toeven in onze lommerrijke lanen. We moeten onze bomen daarom koesteren. Daarom willen we de kwaliteit van het bomenbestand, dat zo bepalend is voor het groene karakter van Bergen, behouden en versterken, waarbij inwoners een grotere verantwoordelijkheid krijgen.
- De gemeente beheert haar bomen zorgvuldig en zorgt er voor dat er geen gevaarlijke situaties ontstaan.
- Het lanenstelsel vormt de groene ruggengraat van het stedelijk gebied. Instandhouding van lanen is van groot belang voor de groene uitstraling van onze gemeente.
- Lanen blijven bestaan uit inheemse soorten of cultuurvariëteiten hiervan. In parken en woonwijken is ruimte voor een bredere soortkeuze.

- Monumentale bomen krijgen extra aandacht en bescherming.
- Bewoners hebben inspraak bij vervanging of nieuwe aanplant van bomen in hun straat.
- Bij (her)inrichtingsplannen voor de openbare ruimte wordt in een vroeg stadium in beeld gebracht wat de consequenties zijn van de aanwezigheid van kabels en leidingen voor aanplant van bomen.
- Om nadelige gevolgen door werkzaamheden te voorkomen worden de “Tien geboden bij bouw- en aanlegwerkzaamheden” van de Bomenstichting verstrekt aan aannemers en particulieren wanneer een aanleg- of bouwvergunning wordt verleend.
- Monumentale bomen en bomen met een omtrek vanaf 63 cm worden voortaan beschermd in de APV.
- Vergroting biodiversiteit en natuurwaarden.
- Gelaagdheid van beplanting en omvorming van gazons naar bloemenweides en beschoeiingen naar natuurvriendelijke oevers. Hierbij rekening houden met andere functies van openbaar groen (zoals ontmoeten, recreëren, rust, spelen, sporten, hond uitlaten).
- Linten / ecologische verbindingen binnen en tussen de kernen.
- Bij aanplant rekening houden met plantenziektes/-plagen en klimaatverandering.
- Samenwerken met bewoners(groepen) bij omvorming van bestaand groen of realisering van nieuw groen.
- Klimaatadaptieve openbare ruimte met meer waterbergend vermogen, meer infiltratie van hemelwater en meer verdamping en schaduw.
- Onderscheid tussen openbare ruimte waar (1) de verkeersfunctie dominant is (gebiedsontsluitingswegen), (2) waar langzaam verkeer (en parkeren) dominant is (woongebieden/erftoegangswegen) én (3) verblijven dominant is (bijzondere plekken, zoals pleinen, (mini)parken, groenparels, speelplekken).
- Alle kinderen hebben recht op een kindvriendelijke omgeving waarin de jeugd zich optimaal kan ontplooiën en plezier heeft en waarin ruimte is voor ontmoeting. Het realiseren van speel- en ontmoetingsplekken voor de jeugd is daar een belangrijk onderdeel van. Bij de inrichting van speelruimte wordt een evenwichtige spreiding van leeftijd en aantal kinderen in de wijk in acht genomen. In nieuwe woonwijken wordt ruimte gereserveerd voor speelruimte aan de hand van verwachte demografie.
- Sober en doelmatig onderhoud van verhardingen en groen, waarbij gestuurd wordt op beeld.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

Hogere overheden:

- Deltaplan ruimtelijke adaptatie.

- VN-verdrag handicap.
- WHO-richtlijn: iedere stedeling zou op minimaal 300 meter afstand van minimaal 0,5 hectare groen moeten wonen.
- CROW-richtlijnen / ASVV.
- Wet natuurbescherming.

Gemeentelijk beleid:

- Programma van eisen voor inrichting openbare ruimte.
- Algemene plaatselijke verordening.
- Bomenbeleidsplan Bergen (2016).
- Notitie Snippergroen.
- Beleid oevervoorzieningen en vervanging beschoeiingen Bergen.
- Speelplaatsenbeleid 2012-2022.
- Beleidsplan Wegen 2016 t/m 2020.
- AVOI & Handboek kabels en leidingen.

■ RELATIE MET ANDER THEMA'S

Sociaal domein

- Parken/groen en pleinen bieden ruimte om te ontmoeten.
- Parken/groen en pleinen bieden ruimte om te sporten/ bewegen.
- Groen in je omgeving (alleen de kleur al) heeft een positief effect op je gezondheid/welbevinden/arbeidsprestatie.

Klimaat(adaptatie)

- Meer waterbergend vermogen in de openbare ruimte.
- Meer infiltratie door water passerende verharding en groen.
- Meer verdamping door groen/bomen.
- Tegengaan hitte-stress door verdamping en schaduw van groen/bomen.
- Stimuleren van groene voor- (en achter)tuinen.

Duurzaamheid/milieue

- Bouwmaterialen.
- Groen heeft een positief effect op de luchtkwaliteit/ fijnstofreductie.
- Geluidsreductie door bomen.
- CO₂-opvang door bomen.

Financiën

- Gemeentelijke bomen hebben een forse financiële waarde.
- Gemeentelijke bomen hebben een positief effect op de waarde van vastgoed (en daarmee op de WOZ-opbrengst).
- Gemeentelijke bomen zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat (voor bewoners en bedrijven).

Water

- In woongebieden is het Rioleringsplan leidend voor de meerjarenplanning groot onderhoud. Steeds vaker wordt ervoor gekozen om de riolering niet te vervangen, maar te relinen (het riool krijgt een nieuwe binnenkant). De weg hoeft dan niet te worden opgebroken, waardoor de frequentie van herinrichting langer wordt. Het realiseren van een klimaat adaptieve openbare ruimte vertraagt hierdoor. Een integrale benadering bij rioolonderhoud is gewenst, waarbij niet alleen vanuit riolering/water wordt gekeken naar de gewenste aanpak.
- Energietransitie/aanleg van een warmtenet biedt een kans om tegelijk de openbare ruimte klimaat adaptief te herinrichten.

Mobiliteit

- Verkeer/de auto domineert in toenemende mate het beeld van de openbare ruimte (verharding en blik). Groen is op veel plekken al opgeheven voor parkeren of wegen en fietspaden.
- Bij keuze voor meer prioriteit voor langzaam verkeer ontstaat, in bestaande situaties, weer meer ruimte voor groen, spelen, ontmoeten en klimaatadaptatie. In woongebieden is er echter pas echt effect als het autobezit (parkeren bewoners) afneemt, parkeren op grotere afstand plaatsvindt of andere verharding kan worden toegepast.

Stedenbouw/wonen

- Het realiseren van een groene, klimaatadaptieve openbare ruimte vraagt om meer openbare ruimte. Dit kan een belemmering zijn voor de woningbouw-opgave (regionale afspraken zijn gewenst, zoals in het verleden met parkeernormen) en voor de wens om niet buiten de kernen te bouwen.
- Benadrukken dat het bij kwaliteit van de woonomgeving niet om parkeren óf groen gaat, maar om parkeren én groen.
- Natuurinclusief bouwen kan een goed alternatief zijn voor te beperkt openbaar groen, met name bij inbreidingen.

Economie/toerisme

Burgerparticipatie:

- Werkt goed in woongebieden.
- Soms lastig in straten/gebieden met gebiedsoverstijgende functie. Goed ruimtelijk vastleggen van bijvoorbeeld de wegategorisering en groenstructuren kan dan helpen.

TRENDS

Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert. Hoe richten we onze openbare ruimte zo in dat de negatieve effecten van klimaatverandering worden beperkt (klimaatadaptatie) en de stedeling kan profiteren van de voordelen die klimaatverandering biedt?

■ OPGAVE

- Ruimte voor bomen om oud te worden (boven- en ondergronds).
- Ruimte voor miniparkjes op korte loopafstand (WHO-richtlijn: iedere 'stedeling' zou op maximaal 300 meter van minstens 0,5 ha groen moeten wonen).
- Meer groen, minder verharding/verstening (openbare ruimte én tuinen/privégronden).
- Groene, beschaduwde ruimte voor ontmoeten en verblijven.

Biodiversiteit

Op wereldniveau en in het agrarisch buitengebied is de biodiversiteit zeer sterk afgenomen. Binnenstedelijk groen biedt hierdoor bij de juiste inrichting, gebruik en beheer een toevluchtsoord voor flora en fauna. Natuur wordt hiermee de kernen ingehaald. Het draagvlak voor natuurvriendelijk beheer van stedelijk groen onder bewoners is sterk toegenomen.

■ OPGAVE

- Binnen (en buiten) de kernen openbare ruimte met voldoende brede groene linten (brede bermen en waterlopen/taluds), die natuurvriendelijk worden beheerd.
- Natuurvriendelijke oevers.

Vergrijzing en obesitas

De bevolking vergrijst en ouderen wonen steeds langer zelfstandig en blijven steeds langer actief/mobiel. Het aandeel mensen met overgewicht in Nederland is de afgelopen 40 jaar toegenomen, zowel bij volwassenen als bij 4- tot 20 jarigen. De toename is vooral groot bij volwassenen. Zorgwekkend is dat jongeren steeds minder bewegen.

■ OPGAVE:

- 'Seniorproof' inrichten van de openbare ruimte.
- Openbare ruimte die uitdaagt om (meer) te bewegen.

Leegstand en transitie winkelgebieden

De problematiek van leegstand in winkelgebieden wordt steeds urgenter. Het behoud van voorzieningen in de kernen staat onder druk door de toename van webwinkels en grootschalige detailhandel buiten de centra.

■ OPGAVE

- Een aantrekkelijke openbare ruimte met kwaliteit.

Burgerparticipatie

De inwoner wordt steeds meer betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van gemeentelijk beleid.

■ OPGAVE

- Gemeentelijk groen biedt veel kansen voor burgerparticipatie, zowel bij de inrichting als bij het beheer.
- Individualisering en juridisering van de samenleving/claimcultuur maken dit niet altijd eenvoudig. Bewaken dat de goede bedoelingen van velen niet lijden onder de slechte bedoelingen van enkelen.

■ BUCH RELEVANTIE

- Verkeer, groen/natuur en water(problematiek) houden niet op bij gemeentegrenzen, dit vraagt om een integrale, gezamenlijke/regionale aanpak.
- Klimaatbeleid, waar klimaatadaptatie een onderdeel van is, wordt regionaal en BUCH-breed opgepakt.
- Gemeenten Bergen en Castricum stellen ieder in 2020 een nieuw groenbeleidsplan op, waarbij klimaatadaptatie één van de vier thema's is.
- HIOR wordt in 2020 BUCH-breed geactualiseerd/opgesteld.
- Afstemming nodig tussen meerjarenprogramma's wegen, uitvoeringsprogramma's verkeer, uitvoeringsprogramma groen, rioleringsplannen en plannen klimaat/warmtenet, zowel wat betreft planning als inhoudelijk.

3.5 Welzijn en Maatschappelijke voorzieningen

■ BERGEN

We zetten in op een samenleving waarin het welzijn van onze inwoners centraal staat en waarin inwoners zich bij elkaar betrokken voelen. Daar waar nodig faciliteert de gemeente dat inwoners ondersteuning vinden/krijgen, zodat zij zoveel mogelijk zelfredzaam worden of blijven en eigen regie kunnen voeren over hun leven.

Daarbij hanteren we vijf uitgangspunten:

- Zelfredzaamheid en eigen regie.
- Preventie.
- Integraal werken en maatwerk.
- Ruimte voor maatschappelijke initiatieven.
- Experimenteren.

In het sociaal domein zien we in ieder geval de volgende thema's die raakvlakken hebben in de fysieke leefomgeving:

1. Welzijn.
2. Onderwijs.
3. Volksgezondheid.
4. Sport en bewegen.
5. Kunst en Cultuur.

3.5.1 Welzijn

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP DIT MOMENT OP IN?

- Een woonklimaat waarin ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.
- Een dementievriendelijke gemeente.
- Eenzaamheid tegengaan bij ouderen én jongeren.
- Voldoende voorzieningen in de openbare ruimte voor mensen met een beperking.
- Realiseren van woningen die rekening houden met de zorg- en ondersteuningsvraag van inwoners.
- Bevorderen van gezondheid en welzijn van inwoners, door vershraling van sportvoorzieningen te voorkomen.
- Beperken van gezondheidsrisico's door onderzoek naar gewasbeschermingsmiddelen en vliegtuiglawaai.

(Uit: Nieuw Vertrouwen, formatieakkoord 2019-2022).

De belangrijkste uitgangspunten voor het onderdeel Welzijn zijn:

- Iedereen doet mee.
- We bevorderen de zelfredzaamheid en het zorgen voor en met elkaar.
- We zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving.
- We bieden een breed palet laagdrempelige algemene voorzieningen.
- We zetten in op het voorkomen van problemen en

signaleren vroegtijdig om te voorkomen dat problemen erger worden.

- De toegang tot ondersteuning is goed toegankelijk en lokaal georganiseerd.
- We bieden ruimte voor maatschappelijke initiatieven.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet maatschappelijke ondersteuning.
- Participatiewet.
- Wet inburgering.
- Jeugdwet.
- Beschermd Wonen.
- WvGGZ.
- VN verdrag.
- Integraal beleidskader sociaal domein.

■ RELEVANTE TRENDS

- Dubbele vergrijzing.
- Langer zelfstandig thuis blijven wonen voor zowel ouderen als andere kwetsbaren.
- Eenzaamheid komt vaker voor en niet alleen bij onze oudere inwoners.
- Inclusieve samenleving, iedereen moet mee kunnen doen.
- Beschermd thuis, ambulantisering GGZ.
- Inzet van Mantelzorgers & Vrijwilligers.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING

Doordat de overheid langer zelfstandig thuis wonen stimuleert, wonen steeds meer kwetsbare groepen in een eigen woning en niet in een instelling of op een instellingsterrein of tehuis. Hierdoor verandert niet alleen de woonbehoefte van onze inwoners, maar ook de behoefte aan (het niveau van) lokale voorzieningen.

■ OPGAVE

We willen een maatschappij waarin inwoners, vrijwilligers en professionals naar elkaar om kijken. Dat vraagt om een leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeting en verbinding. Waarin iedereen, ongeacht een eventuele beperking, zoveel mogelijk zelfstandig zijn weg kan vinden en kan meedoen. Daarbij helpt het als voorzieningen zoals winkels en zorg dichtbij zijn of als de mogelijkheid bestaat deze dichtbij te brengen. De samenwerking met andere scholen, kerken, bibliotheek en sportverenigingen is daarbij cruciaal.

Dit vraagt ruimte voor

- Toegankelijke voorzieningen voor iedereen.
- Meer ontmoetingsplekken.
- Dagbestedingsvoorzieningen.
- Verschillende activiteiten en zorg dichtbij.
- Passende woningen.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Gezondheid.
- Sport.
- Wonen.
- Veiligheid.
- Recreatie en toerisme.
- Economie.

3.5.2 Onderwijs

Waar zet de gemeente op dit moment op in?

De invloed van de gemeente op het aanbod en de kwaliteit van het onderwijs is beperkt. Het Rijk financiert scholen rechtstreeks; schoolbesturen voeren zelfstandig het bestuur. De Onderwijsinspectie houdt toezicht op de kwaliteit.

Gemeenten hebben wettelijke taken op het gebied van:

- Onderwijshuisvesting.
- Onderwijsachterstandbestrijding.
- Leerplicht.
- Leerlingenvervoer.
- Openbaar onderwijs.
- Passend onderwijs.
- Wet Kinderopvang.

In 2018 is samen met de schoolbesturen een integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen ontwikkeld. Belangrijke elementen bij deze strategische doorkijk zijn de kwaliteit en diversiteit van het onderwijs, de samenwerking tussen onderwijsinstellingen onderling en met opvangorganisaties, de vorming van Integrale Kindcentra (IKC) en het organiseren van school en opvang dichtbij huis. Wat betreft onderwijshuisvesting zijn duurzaamheid en functionaliteit van schoolgebouwen van belang.

De belangrijkste uitgangspunten voor het onderdeel Onderwijs zijn:

- Passend onderwijs: voor iedere leerling is er een passende plek op een school in zijn of haar nabije leefomgeving. Hiertoe is samenwerking tussen scholen en partijen als opvang, jeugdzorg, sportverenigingen, jongerenwerk etc. noodzakelijk. Scholen kunnen afspraken maken over specialisaties, zodat een breed aanbod per regio ontstaat. Dit geldt voor zowel het primair onderwijs als het voortgezet onderwijs.
- Gemeenten vervullen een faciliterende rol bij de ontwikkeling van Integrale Kindcentra (IKC).
- Er worden zoveel mogelijk doorlopende leerlijnen gecreëerd, opvang en onderwijs sluiten zoveel mogelijk op elkaar aan.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet op het primair onderwijs.
- Wet op voortgezet onderwijs.
- Wet Passend onderwijs.
- Wet op de Expertise Centra.
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs.
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.
- Beleidsnotitie Gemeentelijke visie op Integrale Kindcentra.

■ TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Algemeen:

- Alle kinderen krijgen een plek op school die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden (passend onderwijs) en zoveel mogelijk in hun eigen omgeving ('Thuis nabij').
- Door de toename van inzet jeugdzorg is er een steeds groter belang bij samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg.
- Toenemende werkdruk in het onderwijs.
- Bestrijding van onderwijsachterstanden richt zich op steeds jongere kinderen en op meer dan spraak/taal (ook sociaal-emotioneel en motorisch) én via Taalhuizen ook op ouders met taalachterstand.
- Focus op duurzaamheid van schoolgebouwen.
- Inzet van de school als wijkvoorziening: multifunctioneel.

- Integrale kindcentra/brede school; er is een groeiende behoefte aan dag-arrangementen voor kinderen. Daarbij wordt ingezet op een doorgaande leerlijn voor kinderen en samenwerking tussen verschillende (maatschappelijke) partners die allemaal een bijdrage leveren in het aanbod.
- Over het algemeen nemen leerlingenaantallen af.
- Ouders brengen kinderen vaker met de auto naar school.
- Op VO-scholen is steeds meer aandacht voor een (fysieke en sociale) 'Veilige school'.
- Meer aandacht voor de 'Gezonde school': gericht op voeding en bewegen.

Lokaal:

- Vertrek in 2022 speciaal onderwijs school De Ruimte.
- Vertrek op middellange termijn Europese School.
- Renovatie/nieuwbouw Petrus Canisius College.
- Renovatie/nieuwbouw Berger Scholengemeenschap.
- Ontwikkeling IKC in Egmond aan den Hoef.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING EN OPGAVE

Het belangrijkste effect dat we vanuit onderwijs zien is dat scholen steeds meer worden ingezet als een centrale, multifunctionele voorziening in de wijk. Daaruit volgt dat ook in de buitenruimte (niet alleen verkeer, maar ook vrije bewegingsruimte voor kinderen/bezoekers) hier rekening mee moet worden gehouden. Lang niet alle schoolgebouwen zijn geschikt voor deze (nieuwe) functie. Opgave is om per kern te onderzoeken welke voorzieningen nodig zijn en op welke manier de scholen hier een rol in kunnen spelen.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Stedenbouw.
- Verkeer.
- Woningbouw.
- Energie en duurzaamheid.
- Sociale domein; jeugdzorg, kinderopvang, veiligheid, arbeidsmarktontwikkeling, sport en bewegen, volksgezondheid.

3.5.3 Volksgezondheid

Leven in een goede gezondheid blijft een van de belangrijkste voorwaarden te zijn om een "goed leven" te kunnen leiden. Een goede publieke gezondheid bevordert je als overheid door het voorkomen en tegengaan van lichamelijke en/of psychische ziekte en door het bevorderen van het lichamelijk, psychisch en mentaal welbevinden. Vele factoren zijn van invloed op de gezondheid en leefstijl van het individu. Niet alle factoren die invloed hebben op de gezondheid zijn te beïnvloeden. De

omgeving waarin geleefd wordt is wel te beïnvloeden. Het is een keuze, van onder andere de gemeente om hierin te investeren. Een gezonde leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag en heeft zo min mogelijk negatieve invloed op de gezondheid.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

De gemeente zet in op het behouden en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving van haar inwoners. De Omgevingswet biedt kansen om de omgeving van haar inwoners op zo'n manier in te richten dat een gezonde en veilige leefstijl ondersteund wordt. Met de Omgevingswet wil de gemeente niet alleen meer bewoners beschermen tegen negatieve milieueffecten, maar juist de gezondheid bevorderen door in te zetten op een gezonde leefomgeving.

De belangrijkste uitgangspunten voor het onderdeel Gezondheid zijn:

- Bevorderen van de gezondheid en het welzijn van inwoners, door verschraving van sportvoorzieningen te voorkomen. Bijvoorbeeld door nieuwe sportinitiatieven te faciliteren, bestaand sportaanbod te promoten en bij nieuwbouwplannen toezien op mogelijkheden voor openbare sportmogelijkheden zoals trapveldjes (zie ook het onderdeel Sport).
- Beperken gezondheidsrisico's door onderzoek naar de gevolgen van de invloed van gewasbeschermingsmiddelen en vliegtuiglawaai. Verminderen van alcohol- en drugsgebruik, door zogenaamde 'probleemgebieden' inzichtelijk te maken en een plan van aanpak op te stellen dat benodigde middelen en maatregelen voorlegt aan de raad.
- Creëren van een dementievriendelijke gemeente, door de omvang van deze problematiek inzichtelijk te maken en oplossingen/ideeën voor te leggen aan de raad.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Wet Publieke gezondheid.
- Wet maatschappelijke ondersteuning.
- Participatiewet.
- Jeugdwet.
- Zorgverzekeringswet.
- Nationaal Preventie akkoord.

■ TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Toenemende behoefte aan een gezonde leefstijl: Een ongezonde leefstijl is een belangrijke risicofactor voor chronische ziekten. De leefstijl van veel mensen kan gezonder. Dit blijkt als we de vier belangrijkste leefstijlfactoren (roken, alcohol, beweging en voeding) op een rij

zetten; 10% drinkt teveel, een kwart rookt, een derde beweegt te weinig en zowat iedereen eet te weinig groente en fruit. In Bergen is 34,7% van de inwoners een overmatige drinker, rookt 24,3%, beweegt 28,5% van de inwoners te weinig, eet driekwart te weinig groente en eet 57,8% te weinig fruit. Hoogopgeleide mensen hebben vaak een gezondere leefstijl dan laag opgeleide mensen. Specifiek voor onze gemeente is de vergrijzing, de grotere groep ouderen met lichamelijke gezondheidsproblemen. Van de ouderen heeft 38,8% overgewicht en 8,2 % ernstig overgewicht. 4,5% van de ouderen is zwaar drinker. Bij 49,5% van de ouderen is sprake van langdurige ziekte of aandoening.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING EN OPGAVEN

De omgeving kan zorgen voor een positieve invloed op een gezonde leefstijl. De opgave is om de omgeving zo in te richten dat deze uitnodigend is om te verblijven, recreëren en te bewegen. Dit kan door te zorgen voor een goed fiets- en wandelnetwerk, speeltoestellen en trapveldjes voor kinderen aan te leggen. Door niet alleen speeltoestellen voor kinderen te plaatsen maar ook fitnessapparaten voor oudere inwoners worden ook zij gestimuleerd om meer te bewegen. Het stimuleren van een gezond voedselaanbod in school- en sportkantines heeft positieve invloeden op de leefstijl.

Belangrijk is dat gemeente en partners op dit vlak samenwerken. Maar nog belangrijker is dat inwoners worden betrokken bij de inrichting van een gezonde omgeving. Op deze manier creëer je draagvlak, voelen inwoners zich medeverantwoordelijk voor de beslissingen en zullen zij bepaalde gezonde faciliteiten ook eerder gebruiken.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Veiligheid.
- Welzijn.
- Sport.
- Recreatie.

3.5.4 Sport en bewegen

De gemeente wil dat sporten en bewegen voor iedereen mogelijk is. Niet alleen in sporthallen of op de sportparken, maar ook in een aantrekkelijke openbare ruimte. Sport en bewegen is geen opzichzelfstaand doel, maar ook een middel om een gezonde vitale gemeente te zijn en escalaties van problemen, en daarmee de inzet van duurdere zorg, te voorkomen. Via met name de buurt-sportcoaches wordt er ingezet op sportstimulering en verenigingsondersteuning. Daarnaast ondersteunt de gemeente sportevenementen in de openbare ruimte. Wat betreft de accommodaties voor de sportverenigingen heeft de gemeente een faciliterende rol. Verder zorgt de

gemeente voor voldoende en kwalitatief goede recreatiemogelijkheden, zoals speelvoorzieningen, fiets- en wandelpaden.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Sportnota 2008 “Bergen zet sport op de kaart”.
- Werkplan buurtsportcoaches 2019-2021.
- Subsidieregeling sport 2015.
- Speelplaatsenbeleid 2012-2022.

■ TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

- Vergrijzing.
- De behoefte van inwoners om te bewegen blijft groot. Daarnaast is er steeds meer aandacht voor gezondheid.
- Veranderende behoefte aan sport en bewegen. De wijze en de tijdstippen waarop inwoners sporten en bewegen verandert.
- Inwoners binden zich minder makkelijk langdurig aan een sportvereniging.
- Deze ontwikkeling zorgt er ook voor dat het aantal leden van sportverenigingen over het algemeen stagnert of afneemt. Sportverenigingen spelen daarop in door het aanbod te verbreden.
- Inclusief sport en bewegen wordt steeds belangrijker. Onze inwoners zijn vaak op late leeftijd nog vitaal;

voor hen is bewegen belangrijk om gezond te blijven.

- Verenigingen zetten zich in op verduurzaming van de sportkantine/kleedruimte (mede door de Rijkssubsidie BOSA).
- Er komt meer behoefte aan beweegtuinten waar jong en oud samen kunnen sporten en bewegen.

■ EFFECT OP ONZE LEEFOMGEVING

- Sportverenigingen fuseren, hebben de intentie een omnisportvereniging te worden of richten de ruimte multifunctioneler in. Dit leidt tot een betere benutting van de sportaccommodaties, maar mogelijk een afname van het aantal m² aan sportvoorziening.
- Sport en bewegen in de openbare ruimte neemt toe.

■ ONZE OPGAVE

- Ondersteuning bieden in het kader van de vitale sportvereniging.
- In de openbare buitenruimte voldoende ruimte creëren om sporten, bewegen en recreatie op elk moment van de dag en voor alle inwoners mogelijk te maken. Rolator-proof inrichten van de openbare ruimte valt hier ook onder.
- Het voeren van effectief en efficiënt accommodatiebeleid wat betreft de gemeentelijke binnen- en buiten-sportaccommodaties.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Welzijn.
- Recreatie en toerisme.
- Landschap, natuur en groen.
- Gezondheid.
- Energie & duurzaamheid.

3.5.5 Kunst en cultuur

■ KORTE BESCHRIJVING VAN HET BELEID:

De gemeente Bergen is een kunst- en cultuurgemeente. Het beleid is erop gericht dat elke inwoner en bezoeker in het culturele veld kan leren, participeren, produceren en zich laten inspireren. Het cultuuraanbod speelt een belangrijke rol van mensen bij het bezoeken en zich vestigen in de gemeente. Kunst en cultuur horen thuis in onze samenleving. In de openbare ruimte, in het verenigings- en vrijwilligersleven, in het toeristisch aanbod en in het onderwijs. Maar zeker ook het professionele aanbod. Het aanbod dekt vrijwel alle disciplines, de beeldende kunst neemt van oudsher de grootste plaats in.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

De belangrijke speerpunten voor het onderdeel kunst en cultuur zijn:

- a. Stimuleren van creativiteit en innovatie door aandacht voor cultuureducatie, ateliers en broedplaatsen en nieuw aanbod.
- b. Zorgen voor een laagdrempelige toegang tot kunst en cultuur, met aandacht voor het bestaande aanbod, amateurkunst en kunst in de openbare ruimte en bewegwijzering en vrijwilligerswerk.
- c. Regionale samenwerking en promotie.

Daarnaast neemt de gemeente een praktische rol op zich om kunstenaars, organisaties, ondernemers en initiatiefnemers te helpen bij de realisatie van hun 'dromen' en blijft de gemeente bijdragen in de vorm van (co)financiering en subsidies.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Gemeente Bergen: Beleidsnota kunst en cultuur 2016 - 2019 : Kunst in het hart.
- Gemeente Bergen: Regeling subsidies kunst en cultuur Bergen 2013.
- Gemeente Bergen: Uitwerking subsidievoorwaarden kunst en cultuur, 2016.
- Gemeente Bergen: Ruimte in Beeld, 2005.
- Provincie Noord-Holland: Kadernota Cultuurbeleid 2016.
- Provincie Noord-Holland: Cultuurbeleid 2017-2020: Cultuur in ontwikkeling.

- Provincie Noord-Holland: Leidraad Landschap en cultuurhistorie.
- Rijk: cultuur in een open samenleving.
- Rijk: erfgoed telt.

■ RELATIE MET ANDERE THEMA'S

- Recreatie en toerisme.
- Erfgoed en cultuurhistorie.
- Economische zaken.
- Stedenbouw / ruimtelijke ordening.
- Onderwijs.
- Welzijn.

■ TRENDS

Het economische belang van investeren in kunst en cultuur wordt steeds meer onderkend. Het maakt de gemeente een aantrekkelijke woonomgeving, waar bedrijven en inwoners zich willen vestigen. Museum Kranenburgh en culturele evenementen als de Kunst10daagse trekken veel toeristen en bezoekers uit zowel de regio als daarbuiten.

Daarnaast wordt kunst en cultuur steeds meer ingezet voor de aanpak van maatschappelijke problemen, zoals de inzet van muziek bij hangjongeren, amateurkunstverenigingen voor het bestrijden van eenzaamheid en de bibliotheken die taal- en computerlessen regelen voor analfabeten en digibeten.

■ EFFECT OP LEEFOMGEVING

Verschillende culturele accommodaties hebben een plek in de gemeente, zoals museum Kranenburgh, museum Sterkenhuis, het museum van Egmond, het Historisch informatiecentrum in Egmond aan den Hoef, Cinebergen, bibliotheekvestigingen. Daarnaast hebben de dorpshuizen in Schoorl en Egmond een belangrijke culturele taak: de amateurverenigingen repeteren er en ze hebben thea-tervoorzieningen. In de verschillende kerken vinden ook concerten plaats.

Daarnaast heeft de gemeente een groot aantal beelden in de openbare ruimte in de drie kernen. Er komen nog steeds nieuwe beelden bij, door opdrachten vanuit de gemeente, maar ook door initiatieven van de inwoners. Ook vinden veel culturele evenementen plaats in de openbare ruimte en in accommodaties.

Bergen heeft ook beleid om culturele broedplaatsen in leegstaande panden mogelijk te maken met ateliers en oefenruimtes voor jonge kunstenaars.

■ OPGAVE

De komende jaren zullen meer beelden in de openbare ruimte worden geplaatst. Daarnaast zal in het Slotkwartier in Egmond aan den Hoef worden geïnvesteerd in de monumentale panden om meer bezoekers te trekken. De museumfunctie hiervan wordt versterkt. Er komt een nieuwe cultuurnota, waarbij de raad vraagt om onderzoek naar nut en noodzaak van een openluchttheater.

■ RELATIE NAAR ANDERE THEMA'S

Er is een sterke relatie met het erfgoedbeleid, zoals te zien is bij de ondersteuning van musea en de samenwerking met historische verenigingen, en met het toerisme en recreatiebeleid vooral rond culturele evenementen.

3.6 Recreatie, toerisme & economie gemeente Bergen

3.6.1 Recreatie en toerisme

■ KORTE BESCHRIJVING VAN HET BELEID

De gemeente wil economisch gezond en vitaal zijn. De gemeente zet in op het kwalitatief hoogwaardig houden en verder ontwikkelen van haar grote verscheidenheid op de terreinen van natuur, cultuur, dorpse authenticiteit en kleinschaligheid, recreatie en toerisme. Daarbij is het vooral de grote verscheidenheid aan landschappen, sferen, mogelijkheden en voorzieningen die als een kwalitatief hoogwaardig en samenhangend geheel naar de toekomst dient te worden behouden en verder ontwikkeld.

■ WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

- Het onderliggende landschap met een unieke combinatie van zee, strand, duinen, bossen, natuur en polderlandschap vormt de basis voor goed wonen, verblijven en dus voor de economische vitaliteit.
- De ligging en diversiteit van de verschillende kernen rechtvaardigt een aparte en onderscheidende benadering over de te ontwikkelen economische visie.
- De gemeente wil de aanwezige landschappelijke - en historische kwaliteiten behouden, versterken en herstellen. Nieuwe ontwikkelingen moeten passen in het landschap, bij het karakter van het gebied en zij mogen de rust niet verstoren.
- De komst en ontwikkeling van kleinschalige en ambachtelijke bedrijven wordt gestimuleerd.
- Om het typische karakter en de aantrekkingskracht van de gemeente te behouden kunnen we ons niet alleen richten op het economische voordeel van toerisme. We moeten ook oog hebben voor de toenemende kansen en de negatieve gevolgen voor de leefomgeving en samenleving.
- Het toeristisch product Kustgemeente Bergen wordt 'bij de tijd' gehouden, inspeland op actuele en voorziene ontwikkelingen, duurzaam en van hoge kwaliteit.
- In toeristisch opzicht is het voornemen van de Regio Alkmaar tot 2025 uit te groeien tot een herkenbare bestemming voor verblijfstoeristen en dagrecreanten en de meest vitale verblijfsregio van Nederland in 2030 te zijn.

- Op het gebied van marketing en promotie van de regio sluit de Regio Alkmaar aan bij de destiniatiemarketingorganisatie Holland boven Amsterdam.

Met het totaal grondgebied van de kernen Schoorl, Bergen en Egmond is de huidige gemeente Bergen een van de grootste kustgemeenten van Nederland. Ruim de helft van het gemeentelijke grondgebied bestaat uit kust, duinen en bossen. Met uitzondering van Bergen aan Zee en Egmond aan Zee bevinden de woonkernen binnen de gemeente zich vooral op de overgang van het duingebied naar het landbouwgebied (Schoorl, Bergen, Egmond-Binnen en Egmond aan den Hoef).

De gemeente Bergen kent een atypische werkgelegenheid. Het merendeel van de inwoners is werkzaam buiten de gemeente. De gemeente kent geen grote bedrijvenlocaties en -terreinen, wel een flink aandeel van recreatieve en toeristische locaties en accommodaties. Door haar ligging en geschiedenis zijn in de gemeente veel kwalitatief hoogwaardige voorzieningen aanwezig.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

Lokaal

- Economische Visie Bergen 2016-2030.
- Detailhandelsvisie 2005.
- Structuurvisie Mooi Bergen 2.0.
- Beleidsnota visie hotels en pensions 2008.
- Horecabeleid Gastvrij Bergen 2018-2021.
- Nota Kamperen 2007.
- Spelregels bij evenementen 2008.
- Standplaatsenbeleid 2017.

Regionaal

- Detailhandelsvisie 2025.
- Eindrapport Werklocaties Regio Alkmaar 2016.
- Toeristische visie Regio Alkmaar, Parel aan Zee 2025.
- Holland boven Amsterdam, marketingplan 2018-2021.
- Visie Vitale Verblifsrecreatie Noord-Holland Noord 2025.

■ RELATIE MET ANDER THEMA'S

- Wonen.
- Kunst en Cultuur.
- Cultureel Erfgoed.
- Buitengebied.
- Verkeer.
- Strand.
- Duurzaamheid.

■ TRENDS

Toename van het aantal toeristen

Amsterdam heeft al jaren te maken met een toenemende stroom van toeristen. Om deze druk op die stad te verlichten zijn diverse campagnes gaande om andere gemeenten nadrukkelijker in de schijnwerpers te plaatsen. Het NBTC ziet het aantal verblijfgasten aan de Noord-Hollandse kustgemeenten ook aanzienlijk toenemen.

■ EFFECT OP ONZE LEEFOMGEVING

De gemeente zal gewenst of ongewenst steeds meer toeristen ontvangen de komende jaren.

■ OPGAVE GEMEENTE BERGEN

Het leefbaar houden van de gemeente is de belangrijkste opgave. Toeristen zijn welkom maar moeten het straatbeeld niet gaan domineren.

Vergrijzing van bevolking en toeristen

Zowel de vergrijzing als het stijgen van éénoudergezinnen maken dat er veel meer vraag naar woningen is. Door de vergrijzing zijn er ook steeds meer mensen met vrije tijd en door de toenemende welvaart hebben zij steeds meer te besteden.

■ EFFECT OP ONZE LEEFOMGEVING

Ouderen fietsen, wandelen en varen vaker. Het aansluiten van de recreatieve netwerken met de rest van de regio is daarom van belang.

■ OPGAVE GEMEENTE BERGEN

Ruimte reserveren voor wandelen, fietsen en varen.

Toename recreatieve verhuur en recreatief gebruik van woningen

De toeristische verhuur van woonruimte heeft de afgelopen jaren een grote vlucht genomen. Voor veel bezoekers is deze vorm van verhuur een aantrekkelijk alternatief voor het bestaande aanbod. Echter vanwege het feit dat woningen structureel recreatief verhuurd worden heeft dit zijn weerslag op de leefbaarheid van kernen en voorzieningen.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING

Mede door de recreatieve verhuur worden woningen onttrokken aan de woningmarkt. Daardoor ontstaat weinig instroom van nieuwe inwoners en gaat het ten koste van sociale activiteiten en de sociale veiligheid in de kernen.

■ OPGAVE GEMEENTE BERGEN

De aard en omvang van de toeristische druk moet goed afgezet worden tegenover de draagkracht van de leefomgeving.

Detailhandel in kleinere kernen en kleine winkelcentra blijft onder druk staan

Door vergrijzing, de opkomst van webwinkels en gezinsverdunding hebben lokale ondernemers het moeilijk anno 2020. Bestaande supermarkten kunnen niet meegroeien met de behoefte van consumenten aan grotere supermarkten met een grotere diversiteit van producten en merken.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING

Winkels verdwijnen uit het straatbeeld en winkels worden getransformeerd naar woningen. Regionale winkelcentra winnen terrein.

■ OPGAVE GEMEENTE BERGEN

Binnen de gemeente zijn er mogelijkheden om de neerwaartse ontwikkeling ten aanzien van detailhandel en voorzieningen te keren door in te spelen op de groei van het toerisme en zich te onderscheiden ten opzichte van de regionale winkelcentra.

■ BUCH RELEVANTIE

Recreatie en Toerisme en Economie zijn niet gebonden aan gemeentegrenzen. De landelijke trends zijn voor iedere gemeente veelal dezelfde opgave, maar moeten worden uitgewerkt in ieders eigen lokale kleur.

3.6.2 Strand

Strand

De gemeente Bergen heeft 1,5 miljoen overnachtingen per jaar. Veel van hen komen vanwege de diversiteit van de gemeente. Naast de duinen en het poldergebied is het strand een van de belangrijkste factoren voor bezoek. Rust en reuring kenmerkt de gemeente. Iedere strandopgang heeft zijn eigen uitstraling. Camperduin en Hargen aan Zee; sterk, stoer en sober. Nadruk Camperduin op sport en recreatie, nadruk Hargen aan Zee rust en natuur. Schoorl aan Zee: rust en natuur. Bergen aan Zee: “eigenzinnig”. Egmond aan Zee: “familie badplaats”.

■ KORTE BESCHRIJVING VAN HET BELEID

De gemeente faciliteert bebouwing voor de exploitatie en gebruik van het strand. De bebouwing is limiteert naar oppervlakte, hoogte en type. Bebouwing is toegestaan in de vorm van jaarrond- en seizoen bebouwing. De aanwezige bebouwing op de stranden is divers, zoals: strandpaviljoen, kiosken, badhuisjes, watersportclubs, reddingsbrigades en huisjesverenigingen. Op het strand worden evenementen toegestaan als Hargen Sail, Bergen Jazz en Sail en Halve marathon Egmond.

■ 2. WAAR ZET DE GEMEENTE OP IN?

- Aantrekkelijke strand voor verschillende doelgroepen.
- Behoud en versterking van het economische potentieel.
- Behoud en verbetering van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden.
- Behoud en verbetering van de kwaliteit van de waterkering.

- Faciliteren van duurzaamheid, functionaliteit, verschijningsvorm, flexibiliteit en verplaatsbaarheid/techniek.
- Geen overnachtingen op het strand.

■ RELEVANTE REGELGEVING EN BELEID

- Toekomstperspectief Kust.
- Economische Visie Bergen 2016-2030.
- Strandnota.
- Waterwet.
- Keur Hoogheemraadschap.
- Bestemmingsplannen.
- Algemene plaatselijke verordening.

■ RELATIE NAAR ANDERE THEMA'S:

- Natuur en landschap.
- Verkeer + parkeren.
- Economische Zaken.
- Duurzaamheid.
- Klimaatbestendigheid.
- Waterveiligheid.

■ TRENDS

Zeespiegelstijging

Het water komt! De komende jaren moeten we verder gaan nadenken over de zeespiegelstijging van 2 meter in 2100. Dit zal gevolgen hebben over hoe onze kust en strand er uit gaan zien.

■ EFFECT OP DE LEEFOMGEVING

De uitkomst en de uitvoering van het kustveiligheid beleid en zal in hoge mate de bruikbaarheid van het strand bepalen.

■ OPGAVE

Binnen het kustveiligheid beleid invulling geven aan een eigen strandbeleid op de vlakken, zoals economie en natuur.

■ BUCH RELEVANTIE

De gemeente Bergen en Castricum zijn kustgemeenten, waarbij delen van het strand worden geëxploiteerd ten behoeve van de strandrecreatie in het seizoen en jaarrond. Invulling vindt plaats middels lokale kleur. Andere delen hebben een natuurlijke functie in aansluiting op het duin en in de overgangszone naar de zee.

